

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za ino-
zemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštnih hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Prvi banovinski zbor Jugoslovenske radikalne kmetske demokracije

V zadnjih tednih so se v vseh srezih dravske banovine osnovala sreske organizacije nove vse-
državne politične stranke Jugoslovenske radi-
kalne kmečke demokracije. V torek so se zbrali
v Ljubljani odposlanci vseh teh organizacij, da
si izvolijo še začasno banovinsko vodstvo stranke.

Zborovanje se je vršilo v ljubljanski Kazini.
Prisotnih je bilo nad 150 zastopnikov. Dalje so
se udeležili zbora minister za socialno politiko
in narodno zdravje g. Ivan Pucelj, ban g. doktor
Drago Marušič, podban g. dr. Otmar Pirkmajer,
slovenski senatorji in narodni poslanci, številni
člani banovinskega sveta, župani vseh štirih na-
ših avtonomnih mest in več drugih županov, na-
mestniki senatorjev in poslancev in mnogi drugi
javni delavci.

Zborovanje je dopoldne otvoril ljubljanski
župan g. dr. Dinko Puc v svojstvu predsednika
pripravljalnega banovinskega odbora. Zahvalil se
je zborovalcem za tako častno udeležbo in pre-
čital nato pismo ministra za trgovino in indu-
strijo g. dr. Kramerja, ki je sporočil tople po-
zdrave vsem odposlancem in jih prosil, naj opravi-
čiijo njegovo odsotnost, ker je bolan.

Predsednik g. dr. Puc je podal nato besedo
ministru za socialno politiko in narodno zdravje
g. Ivanu Pucelju, ki je v daljšem govoru

orisal razvoj političnih dogodkov po vo-
litvah in se na kratko dotaknil vseh pe-
rečih vprašanj našega javnega življenja,

v prvi vrsti gospodarskih in socialnih, ki obvla-
dujejo danes vse druge. Poudarjal je, kako vlada
neprestano in skrbno išče sredstev in načinov, s
katerimi bi se mogla omiliti silna bremena krize.
Večina teh težkoč ni le naša, marveč trpi pod
njimi ves svet. Naše naloge so v največji meri le
posledica splošnih svetovnih gospodarskih težav.

V zvezi s poročilom o delu vlade je g. Pucelj
s priznanjem in zahvalo omenjal izredno požrtvo-
valnost in delavnost odsotnega ministra dr. Al-
berta Kramerja, ki je zadnje mesece vodil dve
naporni in odgovorni ministrstvi, pobudno so-
deloval pri zakonodaji, po vrhu pa vodil kot ge-
neralni tajnik JRKD še dela za organizacijo
stranke v vsej državi in še posebej se je brigal
za vse zadeve iz Slovenije. Njegovo že itak rahlo
zdravje temu velikemu naporu ni bilo kos in
tako mora sedaj na odločno zahtevo zdravnikov
nekaj tednov posvetiti svoji telesni okrepitvi.

Naposled je g. minister omenil razne izmiš-
ljotine, ki se vedno nanovo razširjajo med ljudi
z namenom, da bi zasejali nezaupanje med ljud-
stvo. Sem spadajo zlasti tudi zlohotne vesti o
našem denarju, ki so že jeseni prinesle našemu
narodnemu gospodarstvu nepopravljivo škodo, a
jih kljub temu gotovi ljudje vedno zopet nanovo
kujejo in širijo. Podkrepi je nedavno izjavo
finančnega ministra s poudarkom, da so vsi od-
govorni činitelji v državi soglasni v volji, od-
ločno preprečiti vse, kar bi moglo omajati za-
upanje ljudstva v naš dinar.

Za ministrom g. Puceljem je narodni poslanec
g. dr. Stane Rape poročal

o dosedanjem delu za ustanovitev nove
politične stranke.

Navedel je glavne razloge, ki zahtevajo, da dobe
poslanci in senatorji trdno zaledje v močni in
dobro organizirani vsedržavni stranki. Poslanec
dr. Rape je pozival na vztrajno delo in naglašal,
da poslanci in senatorji za svoje delo nujno po-
trebujejo opore celotne javnosti. Zato je treba
ustanoviti organizacije tudi po onih krajih, kjer
se to doslej iz kakršnegakoli vzroka še ni zgo-
dilo.

Predsednik g. dr. Puc je nato prešel na vo-
litve in sporočil, da je treba izvoliti po pravilih
JRKD

začasni banovinski odbor in iz njega še
ožji izvrševalni odbor.

Na njegov predlog so bili poverjeni predsedniki
vseh sreskih organizacij z nalogo, da v opoldan-
skem odmoru sestavijo kandidatno listo.

Na popoldanskem zborovanju je bila pred-
ložena lista soglasno izvoljena. Začasno vodstvo
nove stranke je za dravsko banovino sestavljeno
tako-le: predsednika: ministra dr. Albert Kra-
mer in Ivan Pucelj; podpredsedniki: posestnik
v Vižmarjah Ivan Pipan, župan v Ljubljani
dr. Dinko Puc, župan v Mariboru dr. Franjo Li-

pold in predsednik Narodne strokovne zveze v
Ljubljani Rudolf Juvan; tajnika: narodna po-
slanca dr. Stane Rape in Milan Mravlje; blagaj-
nik: uradnik v Ljubljani Fran Marn; njegov na-
mestnik: kmetijski načelnik v pokoju v Ljub-
ljani Ivan Sancin.

Odborniki so: vsi predsedniki sreskih organi-
zаций JRKD, odnosno njihovi namestniki; vsi na-
rodni poslanci in senatorji in vsi člani banskega
sveta, ki so člani stranke. Dalje so v odboru:
načelnik v pokoju v Ljubljani Adolf Ribnikar,
posestnik v Prepoljah Ivan Kirbiš, tajnik Delav-
ske zbornice v Ljubljani Ivan Tavčar, ravnatelj
OUZD v Ljubljani dr. Joža Bohinjec, zasebni na-
meščenec v Ljubljani Joško Zemljič, industrijec
v Središču Jakob Zadravec, ravnatelj Zveze slo-
venskih zadrug v Ljubljani Fran Trček, posestnik
in župan v Lescah Ivan Ažmar in posestnik in
gostilničar v Gotni vasi pri Novem mestu Josip
Matko. Začasni izvrševalni odbor sestavljajo:
dr. Albert Kramer, Ivan Pucelj, Adolf Ribnikar,
Ivan Pipan, dr. Dinko Puc, dr. Franjo Lipold,
Fran Marn, Ivan Tavčar, dr. Joža Bohinjec, Joško
Zemljič, dr. Ernest Kalan, Ivan Kirbiš, Jakob
Zadravec, dr. Milan Gorišek, Josjo Ravtar, Fran
Trček, Ivo Sančič, Anton Koder, Anton Jug, Ivan
Ažmar in Josip Matko.

To vodstvo bo do konca izvršilo organizacijo
JRKD v Sloveniji in pripravilo vse potrebno za
redno banovinsko skupščino, na kateri bo usta-
novljena končna banovinska organizacija in iz-
voljeno končno vodstvo nove stranke.

Poverjenikom, članom in prijateljem Vodnikove družbe

Vodnikova družba je zaključila s svojim obič-
nim zborom 22. marca šesto leto obstoja in delo-
vanja med našim narodom. V kratki dobi je
družba razposlala okoli pol milijona knjig med
narod in s tem opravila ogromno delo na polju
ljudske prosvete. Za letos namerava odbor izdati
naslednje knjige:

Vodnikovo pratiko, ki bo še obilneje oprem-
ljena kakor dozdej in bo prinesla poleg lepih slik
v bakrotisku mnogo člankov pestre vsebine;

Pupin: «Od pastirja do izumitelja», II. del;

Ravljenov roman «Tulipan», ki opisuje življe-
nje naših izseljencev na Westfalskem;

Ileposlovno knjigo. Od predloženih rokopisov
za to knjigo bo odbor izbral najboljše deio.

Poverjeniki, pregledajte svoje nabiralne bloke,
ali so vsi vaši članski člani že pristopili k Vodni-
kovi družbi za tekoče leto! Omahljivec izkušajte
tako pridobiti. Letošnji književni program naj
vam vlije novega poguma in vzpodbude, da boste
s podvojeno silo nabirali člane Vodnikovi družbi.
Ne strašite se dela, saj delate za naš narod, za
njegovo izobrazbo! Naj ne bo v vašem okolišu
prijatelja in znanca, ki bi ne bil član Vodnikove
družbe!

Vsak stari član Vodnikove družbe naj podpira
svojega poverjenika pri njegovem delu s tem, da
pridobi družbi vsaj enega novega člana. To pro-
svetno delo naj mu bo v čast in ponos!

Torej na delo za Vodnikovo družbo, da ji pri-
dobimo z združenimi močmi in vztrajnim delom
čim večjo armado članov! Na delo za procvit in
napredek Vodnikove družbe!

Pomagajte Koroški Beli in Javorniku

Bilo je v času vojne. Sirene so tulile. Njih jok
je sprejemala strma Mežaklja in ga še bolj gro-
zotnega odbijala na cesto, kjer se je gnetla delav-
ska množina, iskajoča varnega zavetja. «Aero-
plan!» je šlo skozi množico. Jesenice z vso oko-
lico so tedaj doživljale strahotne čase. Plaval so
smrtonosni ptiči nad pokrajino in kakor strele
vžigali gorenjski kot, ki mu daje življenje tovarna
Kranjske industrijske družbe.

Največjo škodo sta trpela tedaj Koroška Bela
in Javornik, ki sta naseljena po večini s tovarni-

skimi delavci. Padali so pod ognjenimi jeziki
nekoč tako prijazni domovi, plamen je požiral
pristradan trud našega delavca.

Minila so leta in danes stoji na pogorišču nova
vasica. Nova žrtev je bila z njo darovana ljublj-
nemu rojstnemu kraju mnogih trpinov. Pa nima
sreče naš siromašni človek. Ponovno je prišla
nadenj prekletstvo.

Umočnile so sirene in v svoj molk utopile
delavčevo zadnjo rado. Letos ni bilo k nam velike
noči, ki smo jo vsako leto z radostjo v srcu pri-

čakovali. Naša deca je lačna jokala okoli prazne mize, materam in očetom pa so skrite solze tešile velikonočno bolečino.

Kje si, človek, s svojim srcem? Vzbudi v njem Kristovo besedo in jo s človekoljubnim dejanjem izrazi najbolj potrebnim bratom! Iskrena hvala

njim, ki so se že odzvali našemu klicu! Vse ore dobrotnike, ki se bodo še spomnili naših bednih, posebno naše male dece, najvljudneje prosimo, naj svoje prispevke v denarju ali živilih pošljejo na: Županstvo občine Koroške Bele, aprovizacijski odbor.

Veliko obrtniško zborovanje v Ljutomeru

Ljutomer, marca.

V soboto 19. marca se je vršilo v Ljutomeru veliko obrtniško zborovanje, ki so ga sklicale obrtne strokovne zadruge in Obrtno-trgovsko društvo v Ljutomeru. Iz Ljutomera in bližnje okolice se je zborovanja udeležilo okrog 300 obrtnikov, kar dokazuje veliko starovsko zavednost ljutomerskega obrtništva. Po uvodnih pozdravih slikarskega mojstra g. Horvata, ki je predsedoval zboru, je tajnik Zveze obrtnih društev dravske banovine v Celju g. Drago Zabkar podal obširno poročilo o novem obrtnem zakonu. Opozoril je zborovalce na vse bistvene predpise novega zakona, posebno pa še na one točke, ki predpisujejo prijavljanje obrtnih listov in izpremembo napisov nad vhodom v obratovališče.

Kot drugi govornik je poročal g. Jakob Zadravec iz Središča o socialni zakonodaji, o davčni zakonodaji in slednjič o žitnem monopolu. Tudi izvajanja g. Zadravca so bila sprejeta s polnim odobravanjem. Naposled je povzel besedo ponovno g. Zabkar, ki je obrazložil načrt novega zakona o razdolitvi kmetov.

Na predlog g. Horvata je zbor sklenil, da se pošljejo vdanostna izjava Nj. Vel. kralju in pozdravne izjave ministru za trgovino in industrijo g. dr. Kramerju, pomočniku ministra za trgovino in industrijo g. Mohoriču, banu dravske banovine g. dr. Marušiču in predsedništvu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Sprejete so bile naslednje resolucije: Ministrstvo za trgovino in industrijo se naproša, da ugotovi s pomočjo obrtniških zastopnikov in strokovnjakov vse one trdote v obrtnem zakonu, ki so na kvar obrtništva, in jih predloži narodnemu predstavništvu v svrhu dodatka k obrtnemu zakonu. Finančno ministrstvo pa se naproša, da izposluje zmanjšanje osnovnega davka za pridobitino za dva odstotka in ukinjenje dopolnilnega davka za vse male obrtnike. Bodoči zakon o socialnem zavarovanju delavcev naj se izvede ob sodelovanju obrtniških zastopnikov. Nadalje je zbor sklenil naprositi narodnega poslanca gosp. Zemljiča, ki ga je v ljutomerskem srezu volilo izmed 2000 obrtniških volilcev najmanj 1800, naj se v narodni skupščini zavzame za obrtniške koristi.

Politični pregled

Z akcijo, ki jo je započel za gospodarsko obnovo podunavskih držav francoski ministrski predsednik Tardieu, se bavi resno tudi Anglija in jo

angleški ministrski predsednik Macdonald sklicala konferenco štirih velesil,

Anglije, Francije, Nemčije in Italije. Konferenca se bo bavila z načrti za gospodarsko preobnovo podunavskih držav in se zdaj vrše pogajanja, kje naj bi se vršila. Kako želijo rešiti velesile podunavske države iz gospodarskih težav, še ni znano.

Na Daljnem vzhodu so nastali novi zapletljivi trenutki.

pogajanja za premirje med Kitajci in Japonci prekinjena

zaradi nepopustljivosti Japoncev, ki kljub načelno sklenjenemu premirju nočejo umakniti svojih čet s kitajskega ozemlja pri Šanghaju. Vse kaže, da vojne med Kitajci in Japonci še ni konec.

DOPISI

ČEPLJE V BELI KRAJINI. Pri nas so se hudo razmnožile divje svinje. Na sv. Jožefa dan je g. Jurij Valetič ustrelil mladega divjega prašiča.

GORENJA VAS. V gostilni pri Anžoku se je vršil nedavno ustanovni občni zbor JRKD za občino Trato. Najbolj razveseljivo je, da so se se-

stanka udeležili najrazličnejši možje ne glede na nekdanje stranke. Gorenja vas je bila zastopana z 42 udeleženci, a tudi ostale vasi niso mnogo zastajale. Uvodni govor je imel sklicatelj župan g. Fran Jelovčan, ki je daleč znan po svoji delavnosti. On je tudi zaključil zborovanje, ki je trajalo nad dve uri, s pozivom na vse zborovalce, posebno pa na novoizvoljene odbornike, naj delujejo v smislu programa za razširjenje stranke.

HOBVŠE PRI STARI OSELICI. (Smrt na kosa.) Po dolgotrajni bolezni je umrl 23. marca posestnik g. Franc Debeljak, star 78 let. Pokojnik je bil dober gospodar. Pogreb je bil 25. marca ob lepi udeležbi občanov. Pokojniku blag spomin! — Velikonočne prazniki smo proslavljali pri debeli snežni odeji. Če ne bo kmalu pripihal topel jug, bo žito pod snegom uničeno.

HRASTNIK. Ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRKD, ki se je vršil v Dolinškovi gostilni, so v velikem številu posetili zastopniki vseh slojev iz Hrastnika, Dola in okoliških vasi. Občni zbor je otvoril g. Nande Roš, za njim pa je povzel besedo banovinski svetnik in predsednik sreske organizacije JRKD, laški župan g. dr. Fran Roš, ki je ugotovil, da je zdaj prav zaradi hudih življenjskih nepravil še zlasti potrebno okleniti se vsedrjavne stranke. Za svoja izvajanja je žel g. dr. Roš odobravanje vseh zborovalcev. Izvoljen je bil krajevni odbor, v katerem zavzemajo: predsedniško mesto ravnatelj g. Gnus, podpredsedniško g. Nande Roš, tajniško šolski upravitelj g. Vitko Jurko, blagajniško pa g. Avgust Dolinšek.

LAŠKO. Naša krajevna organizacija JRKD je imela 23. marca svoj ustanovni občni zbor. Vodil ga je sreski šolski nadzornik g. Potočnik Ljudevit. V daljšem poročilu je podal sliko gospodarskega položaja član banovinskega sveta gospod dr. Fran Roš, ki se je v nad eno uro trajajočem govoru dotaknil vseh perečih vprašanj. Njegovemu izvajanju so poslušalci z zanimanjem sledili in ponovno živahno pritrjevali. V organizacijo se je takoj vpisalo preko 100 članov.

MEDVODE. Pripravljalni odbor JRKD za občino Medvode objavlja, da bo ustanovni občni zbor krajevne organizacije JRKD 3. aprila ob pol 16. v občinski pisarni v Medvodah.

SEVNICA OB SAVI. Prosvetno delo Sokola v Sevnici je bilo v mesecu marcu zelo plodovito. Uspeh društvenega dela se je pokazal na petih prireditvah. Uprizorjene so bile tri gledališke igre, vršilo se je poučno predavanje dr. Mušiča in v nedeljo 20. marca zvečer smo imeli v sokol-

Ivan Albrecht:

Mora

«Ali si vesel, dragec?» je hitela, medtem ko je bil on kakor vklejen. «Zdaj šele vidim, kako si isto moj...»

Konrad je mrl od besa in boli in preklinjal v srcu Cincelo samega sebe in ves ta čudni svet, a dekle je kakor trepetlika podhrtevalo:

«Si srečen? Bala sem se, da boš nejevoljen, pa nisi, jeli, da nisi? Joj, kako sem blažena, ti zlati, edini moj srček!»

«Metka», je izkušal še enkrat in zopet obmolknil, ko je videl, da je dekle kakor blazno ob njem.

«Ali je čuvstvo ali je igra?» je togo razmišljal in ni imel toliko moči, da bi se iztrgal dekletu, ki mu je v sladki nadi bolj in bolj strastno ponavljalo, kako mu bo dobra in zvesta žena.

«To pač ni Zinka», ga je pikalo ves čas in je bil kakor mumija, Meta pa je kakor podzavestno čutila, da je samo zdajle v njeni oblasti, in se ga je le tesneje oklepala:

«Si moj?»

«Sem», je zastokal on, kakor bi pred sodnikom priznaval krivdo.

Ko ji je nazadnje obljubil, da jo vede pred oltar, mu je šele pomagala iz bajte. Potlej je kakor predramljen mrlič mimo Preloma in Oklade taval v Golševo. Koliko pelina lahko kane v sladki napoj, se mu dotlej še ni sanjalo, to noč pa se ga je naučil toliko, da je bil potem ves dan potrjen bolan in čisto izgubljen. Inženjer Vesely, ki je

proti poldnevu prišel pogledat v pisarno, se mu je čutil:

«Ste slabo spali, veselinko?»

Konradu so se tresle roke in glas:

«Bolam sem.»

Inženjer ga je premeril z očmi in se nasmehnil, a popoldne se mu je videl Parapat še bolj bled.

«Ali vas nisem že večkrat svaril, mladi grešnik?» ga je po očetovski potrepljal po rami, ko je videl, da mu nobeno delo ne gre od rok.

Pisatelj se je sključil kakor živ kup nesreče.

«Saj ni nič», se je branil, «in tudi pil nisem sinoči...»

Inženjer je namežiknil:

«Preveč sladkosti, a?»

«Ne, ne,» je jeknil Parapat, «preveč bridkosti.»

«Kaj blebetate, Konrad?» se je rogal Vesely.

«Pojdite k vragu z melanholijo.»

Konrad Parapat si je z obema rokama podprl glavo in kakor tovarišu v predmestni gostilni prostodušno priznal:

«Polomil sem ga, nesmrtno polomil...»

Spokorniška poparjenost lahkoživega pisatelja je inženjerja nagnala v divji smeh in se je tako krohotal, da je kihal in prhal, ko je Parapat ječljal:

«Verujte, da je danes zelo resno...»

«Kaj se mislite celo ženiti?» se je še vedno v smehu pozibaval inženjer ter debelo pogledal, ko je Parapat prikimal in jel počasi pripovedovati, kako se je odločil.

«Morda bo res najbolje za vas», se je šele počasi zresnil inženjer Vesely. «Samo čemu potlej taka srčna bridkost? Po navadi ljudje vriskajo ta čas, vi se pa držite kakor dež na pratiki. Se zibanja bojite?»

«Ne bi se bal...» je vzdihnil Parapat.

«No?»

«Dve sta na tem...» je Konradu vleklo glavo med rame.

Inženjer je tlesnil z jezikom: za tako bolezen tudi on ni vedel leka.

«Eno vzeti, drugi šteti», je bil nazadnje njegov edini svet, ki pa Konrada Parapata ni čisto nič pomiril. Tih in zamišljen je odslej tičal v pisarni, molčal pri kosilu in puščal večerjo nedotaknjeno. Vina ni niti pokusil in deklelinega pripovedovanja ni čisto nič več slišal, tako ga je grizlo in morilo. Tisti večer, ko ga je Zinka s tolikšno radostjo pričakovala, je bil že na potu v Oklado. Na kraju, kjer se je bil hotel posloviti, ko je prvič spremljal Zinko proti domu, je obstal; nekaj se je bolešno zganilo v njem. Zaželel si je, da bi bil tu sam z dekletom. Čisto sama oba in le Bogu edinemu vidna v nočni tišini bi se vodila za roke po slemenih, molčečih v mesečini, in bi samo oko govorilo in srcu srčalo. Kakor iz naročja božjega vzeta bi hodila tod in bi ju spremljale zvezde in poslušale pesem večnosti, ki bi drhtela v dveh sredi: «Ljubim.»

To ni bil več samo klic telesa po telesu, ampak koprnjenje duše po duši, ki bi se v tajinstvenem sozvoju strnila z njo.

ski dvorani pevski in glasbeni koncert. Nastopila sta kot gosta br. Ručman in Razpotnik iz Rimskih Toplic, prvi s pevskega točkami, drugi kot violonist. S tremi klavirskimi skladbami je nastopil tudi br. Drago Cimperšek kot zelo dober pianist. Vsi solisti ko bili deležni mnogo odobravanja za svoja umetniška izvajanja. Ostale točke programa je izpolnil društveni salonski orkester. Žal, da za umetniške prireditve občinstvo še nima dovolj zanimanja, zakaj koncert bi gotovo zaslužil več obiska. — Za velikonočne praznike je bil zopet odprt kino v Sokolskem domu. Prihodnje predstave bodo v soboto 2., v nedeljo 3. in v ponedeljek 4. aprila.

SV. BARBARA V HALOZAH. (Smrtna kosa.) Bela žena je vzela iz te solzne doline 26. februarja mlado Matildo Srčičevo iz Budimčaka, ki smo jo na njen rojstni dan 28. februarja spremili k večnemu počitku. Bodi ji lahka zemlja! Bratu, sestrici in staršem iskreno sožalje!

ŠKOCIJAN PRI TURJAKU. Dramski odsek gasilnega društva uprizori v nedeljo ob pol 3. popoldne kmečko veseligoje «Pogodbo» v Gasilnem domu. Vabljeni so vsi prijatelji našega gasilstva!

ŠKOFJA LOKA. Ustanovni občni zbor JRKD za Škofjo Loko je bil te dni v Mestni hiši. Obisk somišljenikov je bil zelo lep. G. Zahrastnik je pojasnil pravila stranke in krajevne organizacije. G. Stevo Šink je poročal o sestanku v Kranju, sestavi odbora in razre podrobnosti. Prvi odbor je naslednji: predsednik Stevo Šink, podpredsednik Vinko Zahrastnik, blagajnik Franc Kocjan; odborniki: Josip Hafner, Josip Deisinger, Mihael Luznar, France Goljar in Joško Pecher; v nadzornem odboru sta Matevž Hafner in Antor Savnik. Članarina je 2 Din na leto.

VELIKA PIREŠICA. Akademija Sokola v proslavo Tyrševe stoletnice v nedeljo 20. marca se je izvršila nad vse svečano ob povoljni udeležbi članstva kakor tudi prijateljev Sokolstva. — V nedeljo 3. aprila ob 15. vprizorimo v šolskem poslopiju veseligoje «Moč uniforme». Pridite!

Huda žena.

Pohleven možiček je počasi stopal proti domu od pogreba, ko je pokopal svojo hudo ženo. Ko je šel skozi ulico, mu je priletel kos opeke na glavo. «Glej, glej, žena je že v nebesih», je vzkliknil, ko je pogledal kvišku.

Hotel je dalje, ali tik pred njim je siknilo: «Si moj?»

Zdrnil se je in se ozrl okrog. Ne, saj ni bila Meta, temveč zgolj hipen privid! Malo je še postal in se nato vrnil v Golševo, kjer je začel pisati dolgo pismo.

«Preden se vidiva z Zinko, mora biti vse jasno in čisto», si je dejal in jel rotiti drago v pismu, naj mu odpusti, kar je morda morala trpeti zaradi njega. Kmalu bo trpljenja konec, samo malo naj počaka, ženske pa, ki ji je doslej vse zaupala, naj se ogiblje in naj ji tudi o tem pismu ne pove čisto ničesar.

Vedno lepše in slajše so bile besede, samo skrivnosti, ki mu utripajo pod Lomom, Konrad ni omenil. Skoro do zore je pisal in na koncu prosil Zinko, naj ga v nedeljo po večernicah počaka pri znamenju pod hrastom, da se pomenita še o vsem, česar ne more in noče napisati. Potlej bo govoril čimprej tudi z njenim očetom. Dotlej bo mislil nanjo, samo nanjo.

Vprav ob času, ko je Zinka z bridkostjo spoznala, da je zaman prečela noč in čakala, je Konrad Parapat ugasnil luč. Bil je vesel, da je našel, česar je nevede že davno iskal.

XII.

Zlepa ni grenkejšega občutja mimo onega, ki navda človeka, kadar je vso noč česa pričakoval, pa mu jutrnji vzor prežene nado, ki ga je varala čez noč. Takšna smrtna grenkoba je navdala Zinko, ko so se s svitom vred jeli zbirati kosci pred

GOSPODARSTVO

Sejmi

3. aprila: Sv. Lenart-Zabukovje, Zgornji Tuhinj.
4. aprila: Vojnik, Turnišče, Loški potok, Ribnica pri Kočevju, Jagnjenica pri St. Juriju pod Kumom, Krka-Podbukovje, Vače, Studenec-Ig, Sv. Lenart pri Mariboru, Murska Sobota (za živino), Rogatec.
5. aprila: Metlika, Stara Cerkev, Bušče vas, Hotedršica.
6. aprila: Vransko.
9. aprila: Radohova vas.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 ameriški dolar za okrog 56 Din;
v devizah:
100 nemških mark za 1344-03 do 1354-83 Din;
100 italijanskih lir za 292-27 do 294-67 Din;
1 ameriški dolar za 56-33 do 56-61 Din;
100 francoskih frankov za 222-48 do 223-60 Din;
100 češkoslovaških kron za 167-09 do 167-95 Din.
Vojna škoda se je trgovala po 225 do 228 Din, investicijsko posojilo pa po 63 Din.

Kratke vesti

— Izpopolnitev predpisov o denarnem prometu s tujino. Finančni minister je izdal dodatek k deviznemu pravilniku, s katerim se izpolnijo nekateri vrzeli v dosedanjih predpisih. Na vidirane potne liste so pooblaščenke banke doslej lahko prodajale našim državljanom in inozemcem, ki stalno živijo pri nas, valute in devize do protivrednosti 10.000 Din. Ta znesek se sedaj zmanjša na 5000 Din. Posebno važna je v omenjenem dodatku točka, po kateri morajo vse ustanove in vsi zasebniki prijaviti Narodni banki do 10. aprila vse svoje terjatve, ki jih imajo v tuji valuti v inozemstvu, in tudi vse v inozemstvu založene vrednostne papirje, glaseče se na tuje valute. S tem se namerava ugotoviti, koliko našega kapitala je naloženega v tujini. Sodi se, da gre za stotine milijonov dinarjev. Vrnitev tega denarja bi bila velika olajšava za naše gospodarstvo. Novi predpisi sicer ne vsebujejo še nikakih

določb za obvezno vračanje v tujino prenesenega kapitala, vendar je pričakovati, da bodo take določbe izdane, čim bodo izbrani podatki o višini te glavnice, ki jo imajo naše ustanove in zasebniki v tujini. Kdor ne bi do 10. aprila podal te prijave, bo kaznovan z denarno kaznijo do 300 tisoč dinarjev. Za ureditev plačil zapadlih obveznosti nasproti tujini v času omejenega dodeljevanja deviz vsebuje dodatek posebne določbe, ki bodo veljale do 30. aprila. Ob roku dospelosti se lahko poravnajo obveznosti nasproti inozemstvu preko pooblaščenih bank s položitvijo ustreznega zneska dinarjev na časovno vezan dinarski račun inozemskega upnika. To velja za plačevanje na podlagi odobrenja Narodne banke za obveznosti, nastale zaradi uvoza pred 21. decembrom 1931., in za plačevanje na podlagi rednih listin o uvozu po 1. januarju letos. Da ne bi našli izvozniki brez potrebe zadrževali v tujini za izvoženo blago dobljenih tujih plačilnih sredstev, je odrejeno, da se morajo dobljene devize prenesti v državo v času 45 dni (doslej v času treh mesecev) od dneva, ko je bilo blago izvoženo, če ne dokažejo posebne potrebe za podaljšanje tega roka.

— **Zadružni tečaj.** ki se je vršil na državni dvorazredni trgovinski šoli v Ljubljani, se je zaključil 23. marca. Tečaja se je udeleževalo 36 kmečkih fantov iz vseh krajev dravske banovine. Dovolili so tečaj razen dveh vsi, med njimi dva z odličnim uspehom. Bil je to že 18. zadružni tečaj in je iz vseh teh tečajev izšlo že 639 zadružnih delavcev, od katerih se mnogi prav marljivo udeležujejo na zadružnem polju.

— **Zimski kmetijski tečaj na Vrhniki.** V nedeljo 6. marca se je v Rokodelskem domu na Vrhniki na slovesen način zaključil šesttedenski

Sadjarji!

Če hočete imeti v jeseni lepo sadje, morate že sedaj spomladi uporabljati za škropljenje sadnega drevja

ARBORIN,

ki Vam zanesljivo zatve vse škodljivce. — Zahtevajte brezplačno navodila in cenike pri tvrdki: CHEMOTECNA, družba z o. z. v Ljubljani, Mestni trg 10 (dvorišče). — Tam dobite tudi prvovrstno cepilno smolo za cepljenje sadnega drevja.

Neprijetni okus in duh v ustih

odstrani takoj odlično osvežujoča Chlorodont zobna pasta. Tuba 8 Din.

hišo. Priznati si je morala, da je čakala Konrada zaman in da ga morda sploh ne bo pričakala nikoli več. V skeleči boli se je vrgla na posteljo in si v obupu pulila lase. V očeh jo je suho žgalo, pa ni mogla jokati, samo: «O Bog!» je nemo klicalo srce. Vrvanje glasno govorečih koscev, ki so odhajali v senošet, je občutila kakor hrušč pogrebecev. Da bi že saj zabili in dvignili krsto ter jo odnesli! Umreti, oj nebeški Bog, umreti...

Trenutja so kot ognjene kose počasi mahala po njej. Bilo jih je za dolgo večnost, a pri podružnici je ura odbila šele pet.

Iz veže je zaslišala Cinclo, da sama ni vedela kdaj:

«Dobro jutro, mati Tršarjeva! Kako je kaj z Zinko?»

«Hvala Bogu in tudi vam, Barba, ki ste si tolikanj prizadejali z njo! Dokler živim, vam tega ne pozabim», je živahno pravila mati. «Sinoči je pripela domov kakor fant. Ne morem vam povedati, kako sem je bila vesela! Zdaj se spi in je ne maram buditi. Spanje človeka najbolj pozdravi in okrepeča, ali ni res?»

«Da ste le zadovoljni», je sladko zavila Cinclo, Zinki pa je bilo, da bi ji zarinila nož v srce.

«Kača pošastna», se ji je gnusilo in je nemo tožila:

«Kaj sem le vendar mislila in kam sem gledala, da sem jo tako slepo poslušala in čez trn in strn letala za njenimi lažnivimi vabami!»

V trpkem obtoževanju same sebe je čula znova materin glas:

«Jeješ, kaj sem pozabila! Cigaret in tobaka mi je zmanjkalo za kosce. Domen! Slišiš! Domen...»

«Kaj je?» se je v vrta oglašil deček, a mati: «V Golševo boš zletel po cigaret in tobaka za kosce, samo čvrsto se uskni, da boš do malice nazaj.»

«Dvakrat, če hočete», je bil mali takoj pripravljen, a Zinka je drhtela:

«Ali naj bi šel tudi k nje.nu, da mi sporoči vsaj besedo?»

«Ne!» je iz bolečine uporno kriknil dekletov teptani ponos.

Zatem je slišala, kako je Domen odbrzel izpred hiše, medtem ko sta mati in gosačka krmili živali.

«Čprav do opoldne spi», je po dvorišču grede Tršarica spet omenila Zinko in povedala, kako je sebe in dekleta zaobljubila na božjo pot.

«Blaž je tudi zadovoljen, ko se je vse tako lepo obrnilo na bolje», je pravila gosačka in ji celo zaupala, kako je Tršar na volji, ko vidi, da Zinka in Naceta tako rekoč samo vleče skupaj. Vmes je na gosto jezika Cinclo:

«Jaz sem zmeraj pravila, da sta ta dva kakor ustvarjena drug za drugega. O, kolikokrat sem prigovarjala dekletu, naj ne zametuje samo svoje sreče! Da me je le slušalo. Kakor bi bila moja lastna hči, tako sem tega vesela.»

Mati Marta je stopila v hišo in prinesla žensčini jedi in pijače venkaj na klop. «Saj vem, da storite dobro, kjer morete», je iskreno priznavala,

zimski kmetijski tečaj. Po zadnjem predavanju je sreski načelnik g. Znidarčič še enkrat izčrpano obiskal veliki pomen takih tečajev in se v toplih besedah zahvalil udeležencem za obisk in vsem prirediteljem, zlasti organizatorju tečaja, sreskemu kmetijskemu poročevalcu g. inž. Mucku, in pa domačinom, ki imajo glavno zaslugo za lep uspeh tečaja. Na tečaju, ki se je vršil trikrat tedensko ob popoldnevih, je znašala povprečna udeležba 170 oseb. Prihajali so tečajniki iz vse okolice, celo po dve in tri ure daleč. Predavalo se je vsega skupaj 45 ur.

— **Posredovalnica za kmetijske pomočnike in pomočnice v dravogradskem srezu.** Dne 21. marca se je vršil pri sreskem načelstvu na Prevaljah sestanek županov, odnosno kmetijskih odborov iz občin Prevalj, Mežice, Črne, Tolstega vrha, Kotelj, Libelič, Marenberga in Mute. Na sestanku, ki se je vršil v svrhu ustanovitve posredovalnice za kmetijske pomočnike in pomočnice (hlapce, deklet, pestunje in podobno), je sreski kmetijski poročevalec pojasnil udeležencem pomen te važne ustanove v srezu, kar so vzeli prisotni zastopniki občin z zadovoljstvom na znanje. Na čelu posredovalnice je odbor, ki ga sestavljajo sreski kmetijski poročevalec kot stalni predsednik, zastopnik sreskega kmetijskega odbora in osem zastopnikov občinskih kmetijskih odborov navedenih občin. Posredovalnica prične v kratkem delovati. Zeleti je, da bi nova ustanova, ki je važnega pomena tako za delojemalce kakor tudi za delodajalce, dosegla svoj namen v polni meri.

— **Licenciranje bikov v dravogradskem srezu.** Sresko načelstvo na Prevaljah razglasa, da bo letošnje licenciranje plemenskih bikov v srezu dravogradskem v dneh 11., 12., 13. in 14. aprila po naslednjem sporedu: V ponedeljek 11. aprila v občini Črni na sejmišču za občino Črno, Koprivno in del Mežice točno ob 9. dopoldne, za občino Mežico in del občine Libuž pa ob 12. na istem prostoru; v torek 12. aprila v občini Prevaljah na sejmišču za občino Prevalje, Sv. Danijel in bližnji del Libuž ob 8. zjutraj, ob 11. v občini Guštanju na sejmišču za občino Guštanj, Kollje, Tolsti vrh in bližnji del Prevalj, a ob 15. v občini Dravogradu (sejmišče) za občino Dravograd, Ojstrico in Libelič; v sredo 13. aprila v občini Muti pri mostu za občino Muto, Gortino, Pernice, Sv. Primož nad Muto, Vuzenico, Trbonje, Sv. Primož na Pohorju in bližnji del občine Sv. Antona na Pohorju, ob 14. za občino Ribnico na Pohorju, ostali del Sv. Antona na Pohorju in

bližnji del občine Orlice - Janževskega vrha pri Kosovi koči; v četrtek 14. aprila ob 8. v občini Marenbergu za občino Marenberg, Zgornjo Vižingo, bližnji del Remšnika in Vuhred na sejmišču v Marenbergu, ob 12. pa v občini Breznem za občino Brezno, ostali del Remšnika, Janževski vrh-Orlico in Kaplo pri gostilničarju v občini Breznem. Zivinorejci se opozarjajo, naj priženejo vse na 15 mesecev stare bike. Obenem se opozarjajo vsi bikorejci, da bo sresko načelstvo v tekočem letu strogo pazilo na to, da se skupijo v srezu vsi zakoniti biki. Nesnažnih bikov komisija ne vzame v pregled.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kralj za brezposelne delavce.** Sklad za gradnjo in vzdrževanje delavskih ustanov v Beogradu je s sodelovanjem beograjskih ženskih društev pričel zbirati prostovoljne prispevke v korist nezaposlenih delavcev in njihovih rodbin. Nj. Vel. kralj je naklonil v ta namen 12.000 Din in s tem ponovno dokazal svojo plemenitost in svoje stremljenje, da bi v sedanjih hudih časih res pomagal in podprl vsako akcijo, ki gre za tem, da bi se olajšala beda naših delavskih slojev.

* **Vsi, ki ste v veselju in zadovoljstvu praznovali veliko noč, spomnite se, da je na Jesenicah na tisoče brezposelnih delavcev, žen in otrok, ki so brez najnujnejših sredstev za preživljanje! Darove naslavljajte na: mestno županstvo, aprovizacijski odbor, Jesenice.**

* **Pregled odpustitev na železnici.** Kakor poroča »Jutro«, je odrejen ponovni pregled vseh odpustitvev v območju direkcije državnih železnic v Ljubljani, in sicer s posebnim ozirom na dejstvo, da so oni, ki so bili prvotno predlagani za odpustitev, napram tistim, ki so ostali v službi, delno utrpeli veliko socialno krivico. V svrhu ponovnega pregleda odpustitvev je pooblaščen ravnatelj železniške direkcije v Ljubljani, g. doktor Borko, da pošlje po proučitvi celotnega akta glavni direkciji državnih železnic nov predlog glede odpustitev. Dejstvo, da je bilo na odločilna mesta javljenih mnogo upravičenih pritožb, in pa posredovanja narodnih poslancev dravske banovine nudijo upravičeno upanje, da se bo to poročeno vprašanje pravičnejše rešilo.

* **Smrt uglednega ljubljanskega veletrgovca.** V zdravilišču Lassnitzhöhe pri Gradcu je pre-

minil znani ugledni ljubljanski veletrgovec, tvorničar in posestnik g. Ivan Jelačin starejši, Pokojnika, ki je bil neumoren delavec v trgovskih organizacijah in vedno dober rodoljub, so prepeljali v Ljubljano, kjer so ga v torek položili k večnemu počitku v rodbinsko grobnico na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu. Bodi mu časten spomin!

* **Sestanek kmetovalcev v Guštanju.** Dne 20. marca se je vršil v gostilniških prostorih g. Cvitančiča v Guštanju dobro obiskan sestanek kmetovalcev, ki ga je sklical vneti delavec na polju pospeševanja kmetijstva, načelnik podružnice Kmetijske družbe g. Beno Kotnik, posestnik iz Podkraj. Na sestanku sta predavala gg. Rado Lah, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani, in Vladimir Pušenjak, višji revizor Zadrugne zveze v Mariboru. Sestanka se je udeležil tudi sreski kmetijski poročevalec g. Zdolšek.

* **Državne vstopnice za prireditve.** Z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah stopijo 1. aprila v veljavo novi predpisi taksne tarife, po katerih se morajo rabiti za vse prireditve z vstopnicami, ki so zavezane taksi, samo vstopnice državne izdaje. Zato je davčni oddelek finančnega ministrstva opozoril finančne direkcije, naj obveste podrejene davčne uprave, da si takoj preskrbe zadostne količine vstopnic vseh vrst in cen. Posebno se opozarjajo, da se po novih predpisih plača 10 odstotkov doklade na vse vstopnice za gledališke predstave, umetniške koncerte in gledališke predstave prosvetnih društev, za dirke jahalnih društev in za javne vaje in tekme sportnih društev. Izvzeta je le javna telovadba sokolskih društev.

* **Novo odpravljanje brzih in potniških vlakov.** Od 1. aprila dalje se izpremeni način odpravljanja brzih in potniških vlakov v toliko, da vsi do sedanji vidni in slišni signali pred odhodom vlaka izostanejo. Sprevodniki ne bodo dajali nobenega signala. Za preprečenje nezgod je potrebno, da vsak posameznik sam skrbi za svojo varnost na ta način, da med postankom vlaka nemudno vstopi ali izstopi. Zato je potrebno, da se potniki že pred prihodom v postaje, do katere se peljejo, pripravijo na izstop in čimprej izstopijo pri prednjih vratih v smeri vožnje, potniki pa, ki se nameravajo odpeljati, pa brez odlašanja vstopijo pri zadnjih vratih. Po zakonu o železnicah javnega prometa je prepovedano skakanje na vozeče se vlake, odnosno raz vozeče se vlake. Vsak potnik naj se v svojo lastno korist vestno drži danih na-

«Jehata, dober svet je pa za mladega človeka živ angel varuh.»

«Bog daj srečo, no», je Cincija srebala in emokala, a Tršarica kar naprej:

«Nekaj časa je naju z Blažem skrbelo, da bi se ne bila zagledala v tistega pijanega žolnirja ali kar je že, saj veste, onega v Golševem, ki ima tako cigansko ime.»

«Jajzasta, mati, ali ste res verjeli?» je karjčje zategnila Cincija. «Potlej lastnega otroka ne poznate!»

«I, tako sem mislila. Dekle je mlado in bi mu lahko začele rojiti neumne muhe po glavi...»

«Nikoli», je odkimavala Cincija. «Za tako glisto se Zinka še niti ne ozre. Kdor bi hotel vašo premamiti, bi pa že moral biti res gospod, a ne takle pisač! Kaj pa je tole pisane? Za življenje ima premalo, za smrt spet preveč in se takole preteguje po svetu. Zinka je preveč ponosna, da bi se takemu obesila za vrat.»

Mladenka čuje vse pogovore kakor v blodni vročici. Materina zaupljiva vedrost jo boli, gostičina zavratna lokavost jo grize, da bi planila in se ji zagrizla v goltanec, a lastno gorje jo kakor z ognjenim povojem veže, da ne more nikamor. Niti ganiti se ne more. Samo pod strop strmi in čaka. S svetjem zastavljeno okno se vrli pred njo, miza, skrinja s podobo Zinkine patrone, vse pleše pred njo, le sama je toga in omrtvela. Včasih strese ozračje grom in Zinka še ve: Skalo je razstreljujejo na cesti, on pa, ki je bil njen, že hodi Bog ve kod.

Materin glas, gostičino lizavo klepetanje, šum drevja na vrtu, ropot s ceste, karkoli vidi in sliši, se naposled zgnete pred Zinko v strašno žarečo kepo, ki se z blazno naglico vrtil nad njo. Urno, urno, vedno bolj urno se suče, se veča in niža. Zinka strmi in čaka, ker ve: Ko pade ta strašna krogla ranjo, bo smrt. Da, smrt...

Trenutek še... Ne, saj ni padla krogla, le Domen je zaklical:

«Ali je Zinka že vstala?»

«Kaj si že nazaj?» se je čudila mati. «Pa si bil res čvrst!»

Čez malo rahlo potrka na vrata:

«Zinka.»

«Domen», dahne Zinka, se s težavo premaga in mu gre odpret.

«Zate imam nekaj», šepne bratec in ji pomoli pismo. «Gospod, ki v Golševem piše, mi je dal,» ji pojasnjuje, «pa pravi, da mu pošlji odgovor. Je rekel, naj ga na vsak način še danes prinesem. Vidiš, kaj mi je dal?» ji pomoli pest bonbonov. «Hočeš?»

Zinka ne vidi in ne sliši. Hlastno raztrga ovoj in bere, bere, strmi, spet bere in ne more verjeti. Kakor pijana od radosti začne burno objemati malega brata, ki se čudi:

«Kaj pa hoče ta dedec od tebe?»

Zinka ga dvigne v naročje in se zavrti z njim: «Domenček, to vendar ni dedec...»

«O, da ne! Saj nosi hlače», se hoče mali otrestiti prevelike sestrine ljubeznivosti, ki ga hoče zadušiti s poljubi.

«Zinka, kaj si pobesnela?»

Mladenka odkima, se smeje, joče, v hipu zapoje in poljublja dragoceni list, ga skriva v nedrje, spet objame brata in ga stiska in ljubkuje, da se nazadnje Domen res prestraši:

«Mati, na pomoč, Zinka je ob pamet!»

«Tepček, boš tiho!» ga v smehu zakroti sestra. «Ali ne vidiš, da sem samo tako neskončno vesela?»

Mali se vstopi prednjo, ji nagajivo kaže rožičke in strže korenček:

«Vesela norela, šlik šlak, šlik šlak...»

«Priden bodi,» zaprosi Zinka, «sicer te ne bom imela nič več rada. Ali pojdeš še enkrat v Golševo?»

«Po kaj?»

«Saj veš: k temu gospodu,» pokaže mladenka pismo. «Greš?»

«Grem,» se mali spomni pisačevega sladkega daru.

«Samo molčati moraš. Bog ne daj komu omeniti, roti sestra in naglo piše dragemu, kako je srečna. Čakala bo in ure in minute preštevala do te srečne nedelje.»

«Iz ur so dnevi, iz dni so leta,» zadrhti srebrni glasek, ko je pismo končano.

«Ali moram precej iti?» se malce našobi mali. «Veš, sem že truden.»

Sestra mu stisne nekaj drobiža:

«Pri fari si lahko kupiš, kar hočeš, za tole.»

(Dalje prihodnjik.)

vodil, da se izogne kaznim in ponesrečenju. Potnike še posebej opozarjamo, naj prihajajo pravočasno k blagajnam po vozne listke, ker se v zmislu predpisov listki pet minut pred odhodom vlaka več ne izdajajo.

*** Desetletnica ptujske Glasbene Matice.** Letos poteče deset let, odkar je bila ustanovljena Glasbena Matica v Ptuj. Prevzela je takratno mestno glasbeno šolo pod svoje okrilje. V teku let je širila svoje območje in šteje danes poleg glasbene šole tudi številni mešan zbor, mladinski zbor in godalni kvartet med svoje ustanove. V proslavo desetletnice priredi glasbena šola Glasbene Matice v nedeljo 3. aprila koncert v ptujskem gledališču. Koncert bo prenašal ljubljanski radio. To bo prvi prenos po radiu iz Ptuja.

*** Sprejem gojencev v pehotno podoficirsko šolo.** V 4. pehotno podoficirsko šolo kraljice Marije v Zagrebu se sprejme v pričetku maja večje število gojencev iz civila in iz stalnega kadra. Sprejemajo se kandidati, ki so jugoslovenski državljani s primerno šolsko izobrazbo (celotna osnovna šola ali kak razred srednje ali meščanske šole), dobrega vedenja in neoženjeni. Natančni pogoji se dobe pri vseh vojaških okrožjih.

*** Kdo je dobil premijo razredne loterije.** Te dni je bila izrečena premija državne razredne loterije v znesku 1.000.000 Din. Premijo je dobila srečka 68.805, ki je bila prodana v četrtinah. Dve četrtinki sta bili prodani v Beogradu in ena v Zagrebu.

*** Nočni požar v Nožicah.** V eni zadnjih noči je v vasi Nožicah pri Kamniku gorelo gospodarsko poslopje posestnika Ulčarja. Bilo je že vse poslopje v plamenih, ko so se zbudili domači in prihiteli na kraj požara, iznenadeni sosed. Holmški gasilci so bili takoj na kraju požara, a niso mogli takoj prirediti gašenja, ker je voda oddaljena več sto metrov. Šele ko so prihiteli gasilci iz Duplice, se je posrečilo spraviti vodo do gorečega poslopja. Ker se ni dalo nič več rešiti, so se gasilci spravili na omejevanje požara. Gospodarsko poslopje je komaj 12 korakov oddaljeno od dveh hiš, v katerih so od velike vročine popokale vse šipe. K sreči je proti večeru ponehal močan veter, ki je pihal ves dan, sicer bi se požar razširil na obe hiši, še preden bi stopili v akcijo gasilci. Iz gorečega hleva so v zadnjem trenutku rešili dve kravi, zgorele pa so tri svinje. Sumijo, da je ogenj podtaknila zločinska roka.

*** Žrtve velikonočnega streljanja.** Nesmiselno streljanje s topiči je tudi ob letošnji veliki noči zahtevalo žrtve. Dva taka ponesrečenca so prepeljali v ljubljansko bolnico, a za enega je pomoč bila že prepozna. Jože Ahac, 19letni posestnikov sin iz Male Reke pri Celju, je šel v soboto za procesijo. Kmalu nato so začeli vaški fantje streljati z možnarji in radovednost je privedla v bližino tudi Jožeta. Nekaj časa je gledal fante, nato pa stopil k možnarju, na nabasal in sprožil. Fant še ni nikdar tega delal v življenju in je seveda polnil možnar napačno. Posledica je bila strašna. Še preden se je fant umaknil, je možnar razneslo, ves naboj pa je udaril nesrečnemu Ahacu v obraz. Strašno ranjen in nezavestni se je zgrudil na tla in morali so ga z vlakom prepeljati v Ljubljano, kjer ga je z glavne postaje reševalni avto prepeljal v bolnico. Siromak je imel razmesarjen ves obraz in oslepel je na obe oči. V bolnici so se zama trudili, da bi mu rešili življenje. — Na velikonočno soboto so streljali s topiči tudi v Konjiški vasi pri Konjicah. Po nepredvidnosti mladih fantov pa se je vnel kilogram smodnika blizu nabitega možnarja. Pri nastali eksploziji sta bila pa hudo poškodovana posestnikov sin Stane Skrbinec in neki njegov tovariš. Oba so precej nevarno ranjena prepeljali v mariborsko bolnico.

*** Strašna smrt** je doletela v nedeljo dopoldne 83letno zasebnico Barbaro Črneljevo, stanujočo na Taboru štev. 2 v Ljubljani pri svoji hčeri, trgovčevi soprogi ge. Pielickovi. Okrog devetih zjutraj so Pielickovi nemarno začutili hud smrad po dimu, ki je uhajal iz sobe, kjer je ležala starica. Ko so odprli sobo, so prestrašeni ugotovili, da leži starica vsa obžgana in opečena sredi sobe. Vsa obleka na njej je zgorela. Domači so nemudno pozvali reševalno postajo, seveda je bila pa vsaka pomoč zaman, zakaj nesrečna starica je bila že mrtva. Črneljeva je najbrž sedela pri peči, pa se ji je vnela obleka in se je tako prestrašila, da jo je zadela srčna kap, potem je pa zgorela.

*** Dva požara v eni noči.** V eni zadnjih noči je iz neznanega vzroka začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika po domače Porčnika na Pernicah. Ogenj so zapazili okoli polnoči, ko je bilo že vse poslopje v plamenih. Domači so bili tako prestrašeni, da se jim ni posrečilo rešiti ničesar drugega kakor živino. Vse premičnine v gospodarskem poslopiju so zgorele. Posestnik je bil zavarovan za 5.000 Din, s čimer je škoda kolikor foliko krita. Kako uro pozneje je nastal ogenj pri

posestniku Drakslerju. Tu je zaslišala praske-tanje na podstrešju gospodinja, ki je baš dojila dete. Opozorila je na sumljiv šum svojega moža, ki je šel pogledat, kaj se dogaja. Tedaj je bilo že vse podstrešje v ognju. Mož je hitro zbudil speče otroke in se z njimi iz z ženo podal k najbližjemu sosedu. Ko se je vrnil, je bilo že vse poslopje v plamenih. Uboga družina stanuje sedaj pri usmiljenih ljudeh.

*** Velik požar v Oplotnici.** Pred kratkim okrog 2. zjutraj je nastal velik požar v skladišču gosp. Jonketa Franceta; lesnega trgovca v Oplotnici. Če bi bilo vetrovno, bi požar brez dvoma pomenil katastrofo za Oplotnico. Večjo nesrečo so preprečili tudi požrtvovalni gasilci iz Oplotnice, Konjic, Tepanja in Poljčan. Gasilci iz Oplotnice in Konjic so bili takoj na kraju požara, dočim so ostali gasilci zaradi oddaljenosti pota prišli malo pozneje. Zgorelo je g. Jonketu vse skladišče, okrog 50 vagonov desk, ki so bile že pripravljene za sestavljanje zabojev za sadje. Škoda je ogromna, a je z zavarovalnico le delno krita.

*** Založna zmedene žene.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je vršila razprava proti Ani G., ženi trgovskega in zavarovalniškega zastopnika s Pragerskega. Nesrečna žena je bila obtožena detomora, ker je v duševni zmedenosti prerezala svoji trimesečni hčerki Slavici žile na obeh rokah, nato pa ji zasadila še nož v srce, da je dete kmalu za tem umrlo. Vsa blede in izmučena je stala obtoženka pred sodniki, ki pa so nesrečno mater oprostili takoj po prečitaniu zdravniškega mnenja, ki pravi med drugim, da bo nesrečno ženo treba stalno nadzirati, da ne stori še drugemu otroku kaj žalega.

*** Žrtve alkohola in podivjanosti.** Pred dnevi je bil pripeljan v celjsko bolnico v nezavestnem stanju s hudimi poškodbami po vsem telesu 21letni Franc Zmaher, posestnikov sin na Pristovi, ki so ga v prepiru v neki gostilni domači fantje tako obdelali, da je obležal v mlaki krvi. Vsa zdravniška pomoč ga ni mogla rešiti in je Zmaher umrl zaradi poškodb.

*** Obsodba roparskih napadalcev.** Zagrebško okrožno sodišče je izreklo sodbo proti Slovenemu Ivanu Jekeju in Emilu Mlakarju zaradi roparskega napada na župnika Engelberta Rakovca v Boštanju. Jeke je bil obsojen na osem, Mlakar pa na šest let ječe.

*** Služkinja ukradla dragoceno ogrlico.** Med velikonočnimi prazniki se je na ljubljanski policiji oglasila neka ženska kot pooblaščenka sopro-

Vaški navihanci

Če ne daste klobas,
vlečemo vam kola na vas...

Imenovali so ga stric Vrankar.

Bil je star vdovec in je po smrti svoje zakonske polovice sam gospodaril na svojem posestvu. Ljudje so trdili, da hrani v hiši polno skrinjo srebrnih avstrijskih kron.

Stric Vrankar sicer ni bil prav skop, vendar mu je šel denar le nerad izpod palca. Ta stiskavost starega bogatega vдовca je bila nevšečna predvsem vaškim fantom, ki so se ga, večno žejni, čestokrat lotili ter mu na vso moč pihali na dušo, da bi jim plačal za nekaj litrov vina. Včasih je mladim navihancem res uspelo, zbuditi v starem srcu strica Vrankarja radodarnost. V takih primerih se je vdovec kar pomladil ter se je vriskajoč pridružil fantom, ki so ga odvedli naravnost v vaško gostilno, kjer so ga potem navadno začeli ženiti, da je stric Vrankar ves navdušen klical na mizo liter za litrom, dokler ni omamljen od vina zasmrčal kje pod mizo, kamor je padel, ko je izgubil ravnovesje.

Toda le malokdaj se je izkazal stric Vrankar tako dobrosrčnega. Fantje so ga le premnogokrat zaman naskakovali s prošnjami. Razočarani v svojih upih so fantje iz maščevanja mnogokrat malce ponagajali stricu Vrankarju, mu nanesli trnja pred hišna vrata, ga prestrašili s slamnatim možicem, a najrajši so mu odpeljali voz izpod kozolca ter ga odvedli daleč tja na polje.

Bilo je pred pustnim večerom. V koči čevljarja Matjoka je bila okoli peči zbrana družba vaških fantov. Gajželnikov Jožek je poizkušal peti. «Kako lušno je pozim!», a drugi so mu pomagali, toda glasovi so bili klavni in pesem se je glasila žalostno.

«Salament, kdo bo letos prepeval, ko pa nas tare suhota v žepu in v grlu!» se je oglasil Motovilarjev Nac. «Druga leta je bilo v tem času vse bolj prijetno, imeli smo denarja več kakor smeti in smo pili po cele noči!»

«Res je tako», se je razvnel Napoljonov Janže. «Nebeško smo ga včasih lomili pred pustom, še ploho smo kam vlekli, letos pa je vse tako žalostno.»

«Denarna griža je to povzročila, denarna griža», je vzdihnil Močeradnikov Janez. «Druga leta sem preživel pustni večer v krčmi, letos ga bom doma na peči. V mojem žepu je pravcata farizejska praznata. Denarja nima nihče, kvečjemu stric Vrankar.»

«Dajmo nocoj povabiti strica Vrankarja», je predlagal Satanov Matevž. Morda bi se starina dal nekoliko omehčati.»

«Sem bil zjutraj pri njem in napeljeval vodo na naš mlin, pa je zlomek rekel, da nima denarja za take malopridneže, kakor smo mi», se je oglasil Glažkov Tone. «Dedec nam še ni odpustil, da smo mu izpustili pujska iz svinjaka.»

«Prava misel mi je šinila v glavo, fantje!» je tedaj zaklical Gajželnikov Jožek z veselim gla-

som. «Rečem vam, nocoj bomo še pili na račun strica Vrankarja!»

«Kako nameravaš to izvesti?» so bili fantje radovedni in so se zbrali okoli svojega prvaka Gajželnikovega Jožka, ki je bil znan navihaneč.

Gajželnikov Jožek je začel tovarišem pripovedovati svoj načrt in fantje so mu pritrdjevali.

«Meniš, da je dedec res tako neumen, da bo verjel?» je podvomil Cekarjev Cenc.

«Verjel bo, verjel in denarja nam bo dal» je samozavestno izjavil Gajželnikov Jožek. «Ako se ne vrnem z dve sto dinarji v žepu, naj ne bom več sin svojega očeta!»

Potisnjena v ozadje vasi je na mali višini stala starinska domačija strica Vrankarja. Ko se je stric Vrankar tistega večera sukal pred ognjiščem in si pripravljaj skromno večerjo, je zdajci začul milo vzdihajoče glasove, ki so se bližali hiši. Ves prestrašen, držeč v roki kuhalnico, je pohitel vdovec gledat, kaj se dogaja zunaj.

Prav tedaj je okoli hišnega ogrla prikolovratila dolga osebnost Gajželnikovega Jožka. Fant se je držal sključeno, malone v tri gube, in tako presunljivo javkal, da so se stricu Vrankarju ježili zadnji lasje na glavi.

«O, maruha, Jožek, ali te zobje bolijo, ali kaj, da stokaš kakor bi te konjedec deval iz kože?» je sočutno vprašal stric Vrankar.

Navihaneč se je zavalil na hišni prag, iztegnil dolge noge daleč proč in začel govoriti s pomajajočim glasom.

ge tvorničarja Rudovića iz Zagreba in prijavila, da je pri tvorničarju nekako pred 14 dnevi služila neka Slovenka iz Ljubljane, ki je pa nenadno odšla, češ, da je bolna. Po njenem odhodu so Rudovići opazili, da je izginila dragocena biserna ogrlica, na kateri je bilo nanizanih 163 pristnih biserov. Na podstavi opisa dotične služkinje je policija ugotovila, da utegne biti istovetna z 20letno Nežo Morettijevo, rojeno v Ljubljani. Policija je poizvedovala in ugotovila, da leži Morettijeva v ljubljanski bolnici. Tatico so izročili policiji. Ogrlico, ki jo je Morettijeva ukradla, so našli na vrtu bolnice, kjer jo je izgubila.

* **Hitro izsleden vlomilec.** V noči od 26. na 27. marca je bilo vlomljeno v prostore kolodvorske restavracije na Pragerskem. Vlomilec je najprej razbil šipo na vežnih vratih, nato pa skozi odprtino odprl vratni zapah in se podal v restavracijo. Tam je pokradel, kar mu je prišlo pod roko: čokolado, bonbone, sardine, cigarete «Vardar», «Zeta» in druge reči. Ze zgodaj zjutraj je lastnik restavracije g. Franc Majcen opazil vlom in telefonsko obvestil o tem orožniško postajo v Cirkovcih. Orožniki so šli nemudoma na delo in izsledili na postaji v Cirkovcih nekega sumljivega moškega, ki je čakal na jutranji vlak proti Ptuj. Na vprašanje, odkod je, je neznanec izjavil, da je prišel peš s Pragerskega v Cirkovce. To se je videlo orožništvu sumljivo, posebno ker bi tujec lahko počakal na ptujski vlak tudi na Pragerskem. Pri temeljiti preiskavi so našli pri tujcu vso ukradeno drobnarijo, ki jo je imel v aktovki, in jo vrnil lastniku. Tujca, ki se piše Martin Mlakar in je brezposelni natak iz Ptuja, so aretirali in odvedli v sodne zapore v Ptuj.

* **Aretacija pobeglega blagajnika.** Na veliko soboto dopoldne je v neki brežiški restavraciji poleg kolodvora sameval mlad, lepo oblečen gospod. Na neznanega tujca sta bila opozorjena tudi službujoča organa železniške policije iz Ljubljane in z Zidanega mosta. Ko sta tujca le površno premetrila, se jima je videl takoj sumljiv in sta v njem spoznala blagajnika železniške direkcije v Zagrebu Frana Kerne, po rodu Dunajčana, a pristojnega v Karlovar. V zagrebških «Novostih» sta namreč čitala o večjih poneverbah pri omenjeni direkciji in list je tudi prinesel zlikovčev sliki. Pogledala sta izrehek poročila in premotrila poteze neznančeve. Takoj nato sta stopila k neznančevi mizi in ga vprašala, kako se zove. Tujec je zamomljal neko tuje ime. Ko sta mu pa vrgla v brk, da je on pobegli blagajnik, je ta brez dalj-

šega oklevanja priznal, da je iskani Kerne, ki je poneveril po dosedanjih ugotovitvah okoli 120.000 dinarjev. Omenil je, da je poneverbe izvrševal že od leta 1922. Ko je sedaj poneveril veliko vsoto, se je odpeljal z neko deklino proti Mariboru, kjer je nameraval prekoračiti mejo in pobegniti v Avstrijo. Aretiranec je bil izročen zagrebški policiji.

* **Po dolgih letih v rokah pravice.** Orožniška postaja na Polšniku v litijemskem okraju je dobila sporočilo, da so pri nekem samotnem kmetu v okolici Preske poizkusili nočni vlomilec tatinsko srečo. Ropot pri odpiranju hišnih zapahov je zbudil domače, ki so prižgali luč, vlomilci pa so izginili v noč brez sledu. Orožniki so pod vodstvom komandirja g. Velikanja preiskali ves okoliš. Izvedeli so, da se je klatil zadnje dni tam okrog sumljiv moški, star okrog 30 let. Neumorno zasledovanje je dovedlo iskanca kmalu pravici v roke. Zalotili so ga po sledovih škornjev v snegu, ko se je hotel skriti svojim zasledovalcem. Oblastva so ugotovila, da je ujetnik Pirihi, že več let iskani vlomilec in dolgoprstnik. Fant za pošteno delo ni maral, zato pa mu je bila tem ljubša tuja lastnina. Zanimivo je, da se je Pirihi za dalje časa priklopil neki ciganski družini, kjer se je prav vdomačil in je bil pred varnostnimi organi nekaj časa dobro skrit. Nedavno pa se je ločil od svoje črne družine. Potepal se je po okolici Polšnika, kamor je prišel iz Radeč preko Dol. Polšniški orožniki so Pirihi prepeljali v ljubljanske sodne zapore.

* **Aretacija nevarnega vlomilca in potepina.** Komandir orožniške postaje na Vrhniki, narednik Zadnikar, in kaplar Kaplan sta se na veliki petek dopoldne podala na patroljo proti Veliki in Mali Ligojni. V zadnjem naselju sta izvedela, da se skriva v nekem kozolcu neznan klatež, star kakih 30 let in izredno močne postave. Orožnika sta šla v skedenj in izkopala potepuha iz sena. Ob napovedi aretacije se je potepuh malomarno nasmehnil in jima sledil na orožniško postajo. Tam so po tiralici ljubljanskega deželnega sodišča ugotovili, da je aretiranec že davno izkani Lojze Kosič, doma iz Pliskovice pri Sežani, ki je lani v oktobru igral pred ljubljanskim senatom mutca. Obtožen je bil takrat nekega vloma. Takoj po aretaciji se je začel udelovati, da je nem. To se mu je tako posrečilo, da sta zdravnik v svojem izvedenskem mnenju poudarjala, da je «neznani mutec» za dejanje neodgovoren. Sodisce je takrat odredilo, da se neznanec odpošlje v očevalni zavod v Lepoglavo. Lepoglave pa se je

mutec tako ustrašil, da je čez nekaj dni izpregovoril in nato pred preiskovalnim sodnikom natančno opisal svoje pustolovščine. Pravil je med drugim, da je moral pobegniti iz Italije, ker se je doma skregal s fašisti. V ljubljanski okolici se je dalje časa klatil, nato je na Dobrovi vlomil v neko trgovino, ker je bil čisto sestradan. Lojze Kosič, ki je po peklicu natak, je bil nato sredi novembra odposlan iz sodnih zaporov spet na opazovalni oddelek. Tu je baš na državni praznik ponoči pobegnil iz opazovalnega oddelka. Varnostna oblastva so marljivo poizvedovala za njim, a nikjer ga ni bilo mogoče iztakniti. Ko so ga zdaj vrhniški orožniki vprašali, kako se je znal toliko časa izogibati policije in orožnikov, jim je povedal: «Prav lahko, spal sem po kozolcih, pri dobrih kmetih sem se pa hranil. Prišel sem tudi večkrat v Ljubljano, kjer sem srečal svoje stare znance iz jetnišnice in pozdravil sem mimogrede tudi paznike...» Na vprašanje, zakaj je pobegnil iz bolnišnice, je zasmehljivo odvrnil: «Zdravniki mi je na opazovalnem oddelku nekoč dejali: »Kaj mislite, da ne boste šli v Lepoglavo?« To me je jezilo in sam pri sebi sem sklenil: Lojze, tja pa ne pojdeš! Lojzeta Kosiča so orožniki izročili najprej vrhniškemu okrajnemu sodišču, ki pa je odredilo, da so ga na veliko soboto odpeljali v Ljubljano.

* **Pri številnih nadlogah ženskega spola** proizvodi «Franc Jožefova» grenčica najboljše olajšanje. Spričevala klinike za bolne ženske potrjujejo, da se poslužujejo zelo milo odvajajoče «Franc Jožefove» vode zlasti pri otročnicah z najboljšim uspehom. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Obsojena

Prišla je s pomladjo. Ves trg se je nasmehnil. Ljudje so stopali iz hiš in s široko odprtimi, razveseljenimi očmi gledali za njo, ki je šla zraven krepkega, široko plečatega moža. Dekleta so si popravljala bluze in krila, izkušala skriti od dela zamazane noge in žuljave roke. O, in rada bi pobledele, da bi lic ne imela tako rdečih kakor zrela jabolka. Zakaj ona, ki je danes prišla, je bila bela kakor jabolčni cvet.

Vse je gledalo za njo, ki je s svojim očetom, bogatim in ošabnim županom Jernejcem, šla po trgu kakor lahna megla.

Po vsem trgu je zašumelo:

«Anica je prišla! Županova Anica!»

Dekleta so pobesila glave. Iz oči jim je zasiljala zavist. Katera se more meriti z Jernejčevim Anico! Nobena se ne more: ne po lepoti ne po doti.

*

Poteklo je nekaj dni, Anice pa ni bilo v trg, ne med dekleta ne v cerkev.

Stari župan je bil vsak dan bolj mrk. Ljudem je odgovarjal kratko in osorno. In nihče se ga ni upal vprašati, kaj je z Anico... Fantje so čakali. Z urnimi koraki in zalo oblečeni so ob nedeljah hodili k maši, postavali v gručah pred cerkvijo do poldneva in se zamišljeno vračali domov. Anice ni bilo. Polnih štirinajst dni je že ni bilo.

Ljudje so pričeli ugibati to in ono. Stare žene so šepetale, da nekaj ne more biti v redu. Dekleta so se spogledovale. Ta ali oni je menil: Nemara je bolna... Župana pa se nihče ni upal vprašati. Včasih so ga videli, kako je govoril sam s seboj, zaklel in pljunil.

Anico je zaprl v hišo. Tisti dan, ko je prišel z njo s postaje, se je med njima nekaj pripetilo.

V sobi sta bila sama. Anica se je krčevito jokala. Pustila je srce v mestu. Pustila je tam vse. Oče je zaklel, planil od mize in zavpil: «Vlačuga!»

Potem je s trdimi koraki stopil k njej in jo s svojo težko roko sunil, da se je zgrudila na tla.

*

Po tem dnevu Anica ni smela nikamor. Ne v trg, ne v cerkev, ne na polje.

Stari Jernejc ji je zagrozil, da jo ubije, če se le za en korak premakne iz hiše. Tudi k mjej ni

«Stric Vrankar, ljubi stric Vrankar, jaz bom umrl. Žeja me bo umorila, strašna žeja. Tako sem žejen, da bom kar v vaš vodnjak skočil, prav res, da bom skočil!»

Starec je izbulil oči in zakričal ves prestrašen. «Kaj čvekaš, v moj vodnjak boš skočil, pa v tistih starih zamazanih hlačah? Bodi, no!»

Gajželnikov Jožek je skočil pokoncu. Držal se je od sile resno. «Jaz bom skočil, stric. Zakaj bi ne skočil, ko pa je vaš vodnjak tako blizu in je tako pripraven za mene! Adijo, ljubi stric, preveč sem žejen, da bi ne skočil!»

«Ježeš! Ježeš!» se je drl stric. V moj vodnjak vendar ne boš skočil, saj boš vso vodo onesnažil, pa še utoniti utegneš! Pusti vodo in pojdi z menoj v hišo. Dati ti hočem jabolčnika. Pij ga, kolikor hočeš, samo v vodnjak mi ne padi!»

«Vaš jabolčnik je kisel ko jesih in bi ne utožil moje žeje», je dejal Jožek klavrno. «Edino žganje bi utegnilo pogasiti mojo vražjo žejo ali pa smrt. Če me nočete imeti v vodnjaku, mi dajte brž dve sto dinarjev, da si kupim žganja. Torej, daste te dinarčke ali ne?»

«Kaj? Dve sto dinarjev? Jaj, jaj!»

Stric Vrankar je začel kričati in javkati, kakor da bi ga drli na meh. Gajželnikovega Jožka je posilil smeh. Zakričal je presunljivo, skočil k vodnjaku, odprl pokrov in se sklonil čez obod, kakor da se hoče vreči v vodo. Stric Vrankar, ki je sveto verjel, da ima Jožek res namen skočiti v vodnjak, je glasno javkajoč skočil za fantom, ga zgrabil za suknjič in ga začel vleči proč

od vodnjaka. Jožek se je na videz upiral ter silil nazaj proti vodnjaku. Dolgo sta se ruvala sem in tja, da je bil stric Vrankar ves poten.

«Bodi no pameten, Jožek, bodi!» je hropel stric Vrankar in klical vse svetnike na pomoč. «Miruj, miruj!» je prosil skoraj jokaje. «Primaruha, ali mi res hočeš spriditi vodo v vodnjaku! Kdo jo bo pa potlej pil, ako boš ti čofotal v njej!»

«Žejen sem. Dajte mi dve sto dinarjev, sicer skočim!» je kričal Gajželnikov Jožek, se zopet prijel za oklep pri vodnjaku in se globoko sklonil skozi odprtino, tako da je polovica njegovega dolgega telesa izginila v vodnjaku.

«Saj bom dal, saj bom dal!» se je tedaj omhhal stric Vrankar in vlekel fanta nazaj. «Vse bom dal, samo v vodnjak mi ne sili več!»

«Nikdar več!» je svečano obljubil Gajželnikov Jožek in stric Vrankar mu je pri tisti priči izročil dva stodinarska bankovca. Navihane je papir veselo pobasal v žep ter jo naglo odkuril.

Židane volje se je vrnil v Matjokovo koč, kjer so ga tovariši že nestrpno pričakovali. Jožek je ponosno pokazal presenečenim fantom dobljena bankovca ter začel pripovedovati, kako se je stric Vrankar bal, da bi mu ne bil skočil v vodnjak. Fantje so nato poslali Matjoka nakupovat. Čez nekaj časa se je čevljarček vrnil otovorjen z ogromno pleteno steklenico in z do vrha napolnjenim cekarjem, iz katerega je razložil po mizi krofe, štruče, klobase in nazadnje celo gnjat.

smel nihče. Le stara Tona, ki je vse svoje življenje dala Jernejčevi hiši, ki je v tej hiši osivele in dosegla sedem križev, je smela k njej. Ona ji je prinašala zajtrk, kosilo in večerjo. Stara Tona, ki je bila naglušna in se je vedno smehljala s svojimi veselimi ustnicami in ugaslimi očmi.

Anica pa je sedela pri oknu in strmela v nebo, na obronke gozdov in zelenega polja. Bleda in shujšana je zjutraj čakala solnca, zvečer poslavljajoče se zarje. Kdaj pa kdaj je zaihtela, da se ji je telo zvilo od zatajevanja. Tedaj je med jokom zašepetala ime, vsak dan je šepetala: «Lovro! Lovro!»

Ali njenega klica ni nihče čul. Bila je jetnica. Oni pa, ki ga je klical, je bil daleč, tako daleč od nje. Po trdem kamenju mimo palač, po razkošnih cestah je hodil vsak večer, nikoli sam. Spremljala ga je gospodična v svilu in s klobukom in se zdaj pa zdaj glasno zasmejala, da so se ljudje ozirali za njo in za njim, ki je hodil resno kraj nje in so se mu oči blestele od strasti. Nič več ni mislil na Anico, ki ga je ljubila in mu dala vse. Anica pa ga ni mogla iztrgati iz srca. Pod njenim srcem je bil plod njene ljubezni.

*

Potekel je mesec. Ko je stara Tona štopila nekega jutra v sobo, jo je našla prazno.

Anice ni bilo nikjer.

Nekaj časa je stala pred nedotaknjeno posteljo kakor ukovana. Iz oči ji je pogledala groza. Anici se je moralo nekaj pripetiti! Klicala je, klicala, ali Anica ji ni odgovorila. Sedla je na stol in preišljala: Kaj bo? Potem se je spomnila starega Jernejca in si obraz pokrila z dlanmi.

Stara Tona se ni motila:

Anici se je moralo nekaj pripetiti!

*

Zvečeralo se je.

Jernejc ni ves dan nič vprašal po Anici. Tona je hodila po hiši in molčala. Ljudem je naročila, naj iščejo Anico. Vse jim je povedala. Iz nje je govorila groza.

Jernejc pa je v hiši godrnjal:

«Kaj je danes ljudem, da nihče ne dela!»

Zdaj pa zdaj je zaklel in šepetaje izgovoril: «Vlačuga!»

Ljudje pa so iskali Anico. Ves dan so jo iskali. Fantje in dekleta so jo iskali, pa tudi možje in žene so šli v gozd in k vodi.

Po vsem trgu je vladal top mir. Otroci niso vpili kakor običajno. Plašno so gledali okrog sebe in pričakovali nečesa hudega.

*

Odzvonilo je Zdravo Marijo. Na zemljo je legala noč. Tedaj je v trg krenil tih sprevoz in se ustavil pred Jernejčevo hišo.

Na nosilnici, spleteni iz vej, je ležala Anica, negibna.

Potegnili so jo iz vode.

*

Stari Jernejc kleči ob mrtvi hčerki. Telo se mu zdaj pa zdaj v krčevitem ihtenju strese. Ustnice mu šepetajo. V prsih mu divja požar. Z rokami grabi blazino in prosi:

«Odpusti!»

Ali Anica se ne gane, se ne nasmehne.

Prepozno!

*

Daleč v mestu pa vrvi življenje. Okrog Lovra je godba, je pesem, so smejoče se žareče oči. Ničesar se ne spominja.

Rudolf Kresal.

Kako je prišel drag po Katro

Mižurka, s krstnim imenom Katra, je bila vaška branjevka. Imela je svojo koč. Hodila je od hiše do hiše in pobirala jajca, maslo in drugo drobnarijo, vmes pa z jezikom obrala ves svet.

Babnica je imela pri nekaterih gospodinjah mnogo veljave. Prinašala jim je iz mesta reči, kakršnih ni bilo dobiti v domačih trgovinah. Hodila je tudi na božja pota, kamor je nosila sveče,

olje in druga darila. Nazaj pa je donášala odpadke.

Ponekod pa so Katro črteli. Dolžili so jo raznih hudobnosti zaradi njenega osornega pogleda. Gospodinje so pred njo zapirale svinjake. Ako je ženišče videlo prašiče, potem se živali niso več redile. Tudi mimo hleva ni smela povsod hoditi. Pravili so, da molze krave; v koči na drogu je imela konec vrvi, iz katere je priteklo mleko, čim jo je potegnila.

S čarodejno vrvjo smo ji vaški razposajenci večkrat ponagajali. To jo je silno togotilo. Tedaj nas je ozmerjala, da je bilo groza.

«Le čakajte, rokovnjači», nam je zapretila, «pekel vas bo požrl!»

«Po hudobca pošljite!» smo jo dražili.

«Niste ljudje, ampak vrage!»

Čim grje nas je gledala, tem bolj smo se ji smejali. Z besedami je namreč nismo mogli ugnati. Najbolj je bila huda, ako smo jo vprašali, kako molze čarodejno vrv.

«Gadja zalega, sodrga,» je kar besnela, «vrag naj vas pobere!»

«Po vrv bo prišel...» smo jo jezili.

«Pa po vaše jezike!» nam je zabrusila.

«Vrv je daljša...» se nismo dali ugnati.

Tedaj nas je obsula s priimki, ki so padali kakor toča. Vsak je dobil svoj poseben naslov s kakim olupševalnim pristavkom.

Nekoč smo se zmenili, da bomo kaznovali njeno zgovornost. To smo storili nekega jesenskega večera. Mižurka je nakrmila kozo ter se zaprla v koč. Vsak večer je dolgo rogovilila, preden je šla počivat.

Zunaj pred kočjo je nekaj zaropotalo. Hitro je pihnila luč in pogledala skozi okno. Toda brž se je odmaknila. Ob drevesu tik okna je stala pošast, ki je imela več nog, čudno svetle oči in grdo glavo. Toliko se je dalo v temi razločiti.

«Katra, vrag je prišel...» jo je plašila domišljija.

Mižurka ni rada molila, tisto noč pa je prečula v glasni molitvi. Kropila se je z blagoslovljeno vodo in se zaobljubila na vsa božja pota.

Zjutraj je našla svojo kozo privezano za drevo in oblečeno v staro vrečo...

Soteščan.

Dve grozni noči

Bilo je že v preteklem stoletju, ko smo še bili otroci pri očetu in materi. Skozi pomlad, poletje in jesen smo delali, da smo bili nato pozimi prosti. Takrat smo si potem krajšali čas, kakor smo vedeli in znali. Najrajši smo prebirali knjige. Moj oče je bil velik prijatelj povesti. Ker je bil celih osemnajst let pri vojaki, je znal tudi marsikaj povedati.

Nekega zimskega večera nam je oče začel razlagati svoje vojaške doživljaje takole:

«Bilo je leta 1857., tri dni pred božičem, ko sem doživel strašen dan. Prišel je naš četrti polk iz Italije na Ogrsko in bil razdeljen na štiri oddelke, ki so bili po tri ali štiri ure narazen.

Takrat sem bil nekaj časa za ordonanca, da sem prenašal pisma in povelja.

Onega večera sem se vlegel k počitku in trdno zaspal. Proti deseti uri pa me je zbudil polkovnikov poslanec in mi prinesel listine z raznimi povelji, ki sem jih moral nesti še tisto noč k drugemu oddelku, ki je bil celih pet ur oddaljen od mojega.

Čez nekaj minut sem bil že na konju. Bila je lepa, mirna in svetla noč, vendar brez vse mesečine. Nebo je bilo vedro in jasno kakor malokdaj v adventu. Nisem še jahal pol ure, ko zaslišim za seboj udarce konjskih kopit in žvenk sable.

Obrnem se in pogledam, kdo bo prihajal za menoj, a neznanec je bil še precej daleč, da ga nisem mogel prav razločiti. Zadržal sem konja in začel počasi jahati. Mislim sem namreč, da je bil kak moj tovariš.

Jahač je prihajal vedno bliže. Zopet se obrnem in pogledam jezdeca. Toda, groza, jezdec ni imel ne glave ne leve roke. Že je bil skoro vstric mene, vendar je potem toliko zaostal, da je imel

njegov konj glavo vstric zadnjih nog mojega konja. Konja je imel prav tako nasledenega kakor jaz in v desni roki je držal vajeti. Jahal je enako kakor jaz. Če sem jaz pognal konja, ga je pognal tudi moj spremljevalec. Mislim sem potegniti sablo, pa je od samega strahu nisem mogel. Roke sem imel trde, kakor bi me zadela kap.

Bil sem na italijanskih frontah, kjer so švigale krogle okoli mene, pa me ni bilo tako strah kakor tokrat, ko sem jahal poleg tega groznega jezdeca, ki me je spremljal cel dve uri.

Prijezdila sva naposled do dotične vasi, v kateri je bil oddelk, kateremu sem moral oddati povelja. Pred vasjo je stal velik lesen križ. Kakor je bila takrat vojaška navada, se pred razpeli nisimo odkrivali, temveč le v mislih pozdravljali Odrašenika: «Sin Davidov, usmili se nas!»

Pri teh mojih mislih je začel jahač zaostajati in sploh mimo križa ni več jahal.

Ko sem bil kakih 50 korakov od križa, ni bilo jezdeca nikjer več. Jezdil sem nato naravnost v dotično pisarno, kjer sem oddal povelja, potem pa sem konja izročil straži, češ, naj ga priveže v hlev. Jaz sem pa šel k nekemu podoficirju in se vlegel pri njem k počitku.

Zatisnil pa vso noč nisem očesa. Vedno mi je bil oni grozni jahač brez roke in glave pred očmi. Vedno se mi je videlo, da sem slišal hrzati konja, ko ga je jezdec vlačil za vajeti.

Moral bi se brž po izročitvi listin vrniti, pa sem se vrnil šele, ko se je zdanilo. Po povratku sem moral takoj k raportu, kjer sem moral polkovniku razložiti vso reč. Pa mi je dejal polkovnik, da sem se bal le lastne sence. Ni verjel v možnost takega strahu.

Čez nekaj tednov sem zopet doživel na tisti cesti dogodek, ki bi me kmalu stal glavo.

Med tem časom je zapadel po vsem Ogrskem debel sneg. Strašna zima je zavladala po ogrskih pustinjah. Dunav, Tisa in vse druge vode so čisto zamrzle. Takrat so pridrvele iz sedmograških gozdov cele črede volkov. Tu in tam so volkovi pridrli v vasi in neusmiljeno morili živino, a tudi ljudi so napadali.

Tedaj sem neke noči zopet moral s poveljem po tisti cesti. Bila je polna luna in milijoni zvezdic so blesteli na nebu. Bilo je tako svetlo, da sem lahko videl za celo uro hoda naprej.

Nisem bil še tri četrti ure od naše vasi, sem že zagledal v daljavi pred seboj dve črni piki, ki sta se vedno bolj bližali. Tudi moj konj je piki opazil in se nenadno začel ustavljati. Skoro ga nisem mogel več spraviti naprej.

Ko prijaham bliže zagonetnih točk, sem že spoznal, da sta bili tisti piki dva volka, ki sta razkopavala konjske odpadke po cesti. Eden volkov je skočil na eno, drugi na drugo stran. Oba sta se pripravljala na naskok.

Potegnil sem sablo in sem že obujal kes, češ, zadnja ura se bliža.

Nato sem zbral vse svoje moči in izpodbodel konja z ostrogami tako, da se je žival spustila med volkoma s tako naglico, kakor bi letela mimo ptica.

Volka sta skočila naenkrat na svoj plen, pa hvala Bogu, namesto da bi pograbila konja za grlo, sta ga ujela komaj le za kos repa in sta oba padla po cesti. Morala sta biti od lakote že zelo slaba, ker me nista dohajala.

Ko sem potem videl, da sem rešen, sem pogledal nazaj in sem zveri komaj še videl. Srečno sem prihajal v vas, kjer sem oddal listine s povelji.

Drugi dan je bila nedelja. Meni se ni bilo treba ves dan vrniti k svojemu oddelku.

Ko sem vstal zjutraj, sem se podal k nekemu vaškemu lovcu in mu povedal nočno zgodbo. Lovci je zbral vaščane s puškami in so šli takoj nad volkove. Tudi meni je lovec dal puško, da sem šel z njimi.

Nedaleč za vasjo je bilo močvirje, kjer je raslo grlo, sta ga ujela komaj le za kos repa in oba ustrelili, povrhu pa še tri lisice. Enega volka sem ustrelil jaz, drugega pa neki vaščan. Oba sva prejela potem po sto goldinarjev nagrade.

Matija Belec.

V kraljestvu smrti

(Sanjska zgodba.)

Lužnik je sedel ob bolniški postelji svoje soproge. Držal jo je za veko desnico, katere žila je še komaj čutno utripala, z levico pa ji je pokrival čelo, pod katerim so ugašale njene mile oči. Ves je trepetal ob misli, da bo zdaj zdaj končano mlado življenje njegove zveste družice.

«Cirila, ali trpiš?» jo je vprašal sočutno.

«Kmalu bo prestopila», je dahnila s trpečim glasom.

«Nikar me še ne zapusti!»

«V duhu ostanem pri tebi, Ivan. S teboj bom hodila po polju, ko bo zorela pšenica, na travniku bom pri tebi ob košnji, z otroki se bom igrala na dvorišču, z njimi bom vstajala ter jih odpravljala k počitku.»

«Oh, Cirila, iz večnosti ni vrnitve...»

«Prišla ti bom povedati, kako se mi bo godilo...»

«Pridi, Cirila, ako ne boš trpela zaradi tega...»

«Pridem», mu je segla v roko v potrdilo obljube. Proti jutru je izdihnila.

Utrujen od žalosti in bedenja se je Lužnik prvi večer po njenem pogrebu zgodaj odpravil k počitku. Zaspal je v mislih na drago pokojnico in na dogovor o vrnitvi iz zagrobnega kraljestva.

Objele so ga mučne sanje. Odprla so se sobna vrata, rahle stopinje so se bližale njegovi postelji.

«Kdo je?» je trepetal pod odejo.

«Prišla sem iz daljne večnosti», je govorila prikazen. Pogledal je izpod odeje in zapazil svojo ženo.

«Cirila!» je kriknil prestrašen. «Ti si tukaj?»

«Prišla sem iz neskončnosti izpolniti obljubo. Ničesar žalega ti ne bom storila.»

«Tam, kjer sem jaz, ni trpljenja ni veselja. Pojdi z menoj, da ti pokažem tajnosti zagrobnega življenja.»

Neka čudna moč ga je dvignila iz postelje ter ga postavila pred prikazen. Zavrtelo se mu je pred očmi, gore in doline so plavale mimo njega. Bučalo je morje in pljuskali so valovi; zatem so se pokazale zopet nove ravnine, se odprli silni prepadi in razširile puščave. Nad njimi je žarelo tisoč zlatih solnc. Dvigala sta se vedno više in više; globoko pod njima so ostala solnca in zvezde, objela ju je neskončna prostranost.

«Kaj je tukaj?» je vprašal Lužnik svojo spremeljevalko.

«Večnost. Nikjer začetka, nikjer konca, brez dneva in noči...»

«Kje je kraljestvo smrti?»

«Čakaj, skoro se nama bo odprlo.»

Kakor blisk sta šinila skozi vesoljstvo, Lužnik je zopet začutil pod seboj tla in zagledal megleno okolico. Srečaval je ljudi z otožnimi obrazi, drevesa in rastline so povešale vrhove.

«Tukaj je kraj trpljenja», ga je opozoril duh njegove žene. «Pazi in poslušaj, kaj boš videl in slišal.»

Odprl je oči in napel ušesa, da ujame vsako zanimivost iz posmrtnega življenja.

Ustavil se je ob luži, napolnjeni z blatom, po kateri so gazile osebe obojega spola ter ga mešale z rokami. Nekateri so ga kar prelivali s škafi, drugi pa so se škropili z umazano tekočino.

«To so tisti, ki so v življenju razkopavali slabosti svojega bližnjega ter se pohujševali nad njegovimi napakami», mu je povedala Cirila.

«Aha, Ščurkova Urša je tudi med njimi!» je Lužnik spoznal obrekljivko iz svojega kraja. «Vse življenje je prenašala blato od hiše do hiše, od vasi do vasi. Nihče ni bil varen pred njenim jezikom, vsakogar je oglodala do kosti.»

«Za kazen bo morala pol večnosti riti po nesnagi v družbi enakih tovarišev in tovarišic. Pogledj, s kakšno elastjo se kopljejo v blatu tisti, ki so ga v življenju skupaj nanosili.»

Odšla sta naprej proti kraju, odkoder se je žulo glasno regljanje. Dospela sta do naselbine z ogromnim številom hiš, katerih vsaka je bila do zadnjega kotička napolnjena s prebivalci. Stale

so v vrstah ob širokih cestah, po katerih so se pomikale gruče starikavih žensk. Ustavile so se ob vsakem oknu in pred vsakimi vrati, kjer so besedičile in gobezdale.

«Tukaj se pokorijo opravljivke», je pojasnila Lužnikova žena. «Nekdaj jim je bilo opravljanje v zabavo, tu pa jim je v trpljenje, ker morajo vsak dan obhoditi vso naselbino in obrati njene številne prebivalce.»

«No, Čaklja, tukaj imaš dovolj opravila!» se je Lužnik posmehnil znani opravljivki, ki jo je zagledal v gruči. Kakor bi trenil, je babnica prihitela k njemu ter ga obsula s kopico besed. Mož je zamahnil z roko, da bi ji priložil zausnico, toda roka mu je splavala po zraku, kakor bi bil udaril po senci.

«Pusti jo, da ji ne povečaš muk!» Žena ga je prišla za roko in odvedla po poti mimo neštete množice, zaglobljene v svoje opravke. Videl je sosedo v prepiru za malenkosti: lakomniki so se prepirali za meje in predstavljali mejnike, skopuhi so stokali pod težkimi vrečami denarja, preklinjevalci so preklinjali in pretepači so se suvali, padali so kot snopi in vstajali s krvavečimi ranami. Pijanci so se opotekali ter se zaletavali v drevesa. Iz prostornih korit so žrli požeruhi, da jim je teklo od ust in od brade. Lenuhi so lenarili, polegali okrog in zehali od dolgočasje.

Ves je bil zmeden Lužnik od teh prizorov, zakaj ni je bilo pregrehe, za katero bi ne bili opravljali pokore.

«Kam so pa tebe pridelili?» je vprašal mrtvo ženo.

«Nimam stalnega opravila», mu je odgovorila. «Pot iz večnosti na zemljo je bilo najhujše, kar sem morala prestati. Zapomni si, da se ne boš z nikomer več kaj takega dogovoril.»

«Oh, kako je vse to čudno!» je vzdihnil iz globine svoje duše. «Kako malo časa človek živi, mrtev je pa tako dolgo!» Stresel se je in kihnil v potrdilo resnice.

«Na zdravje!» mu je želela mrtva soproga.

«Bog plačaj!» se je zahvalil po stari navadi.

«Zdaj si me rešil», se mu je nasmehnila. «Samo tega dobrega dela mi je še manjkalo za zveličanje.» Nenadno je zasijalo njeno trpeče lice v neskončni blaženosti, izpremenila se je v veličastno ženo in izginila v višavi.

Kakor vkopan je stal Lužnik nad globokim prepadom, z dlanjo si je zasenčil oči in zrl za odrešeno dušo. Izprevidel je, da je ne doseže, zato se mu je zahotelo po zemlji, po ljubem domu. Toda nikjer ni mogel najti poti, po kateri hodijo duhovi iz večnosti na zemljo. Hvaležen bi bil za najožjo stezico, ki bi ga povedla v njegovo domačijo.

Videl je, kako se mu iz daljave bliža nekaj svetlega — mladenič z angelskim sijajem. Levico je položil na prsi, z desnico pa mu je pokazal v prepad.

«Ako se spustim navzdol, se bom razbil», je Lužnik osupnil.

«Moraš!» je vztrajal angel pri svojem naročilu. «Tam doli je tvoja domovina.»

Lužnik se je obrnil in zdrknil v globino. Prebudil se je na tleh, v sanjah je namreč padel s postelje.

Soteščan.

Dve pripovedki o zakladu

Med našim narodom živi vera, da so na gotovih mestih zakopani zakladi, ki jih hudič drži v svojih krempljih, da jih ni mogoče dvigniti. Naj napišem dve taki zgodbi, ki mi jih je pripovedovala babica.

*

V Radvanju je ob cesti, ki drži iz Maribora proti Zgornjemu Radvanju, ob križpoti tako zvana Sagerjeva kapela, pri kateri stoji tudi velika lipa. Ljudje so v prejšnjih časih trdili, da je pod to kapelico velik zaklad. Baje se je včasih vsak večer pojavil nad kapelico vijoličast plamenček, ki je potrdil domneve starih Radvančanov.

Nekega večera so se trije mladeniči vračali vinjeni iz mesta proti vasi. Ko dospejo do kapelice, so videli vijoličast plamenček. Obstali so pred kapelico ter se domenili, da poidejo kopat zaklad. Že so se radovali, da bodo bogati in da jim ne bo več treba v potu obraza služiti si vsakdanji kruh. Sklenili pa so, da bodo molčali kakor grob, da jim kdo ne prekriža načrtov.

Ko se je pojavila jutranja zarja na vzhodu, so bili že na mestu s krampi in lopatami. Pričeli so kopati. Ko je vzhajalo solnce, so že izkopali precej globoko jamo. Znoj jim je v curkih lil razgreta lica. Po večurnem kopanju je eden kopačev zadel s krampom ob trd predmet, ki je zažvenketal. Zadel so na zaklad. Še krepkeje so prišli za lopate in v kratkem času izkopali veliko leseno skrinjo, ki je bila z železom okovana. Težka je bila skrinja, da niso vedeli, kako bi jo spravili iz jame.

«E», pravi eden, «primimo, pa jo dvignimo!»

Že so dvignili skrinjo, ki jim pa zdajci pade iz rok, se razbije in po zemlji se razsujejo sami rumeni cekini ter v trenutku spet izginejo. Mladeniči so se osuplo spogledali. Kopali so dalje, a našli niso ničesar več. Potrli so se vračali domov.

Kakor blisk se je ta dogodek razširil po vasi in ljudje so majali z glavami. Nekateri so dejali, da so bili mladeniči premalo verni in da jih je Bog kaznoval zaradi požrešnosti. Drugi so dejali, da bi se morali, ko so odkopali zaklad, prekrižati ali kak blagoslovljen predmet položiti na skrinjo, da ne bi vrag imel moči do cekinov.

*

Druga zgodba se pa nanaša na neposredno bližino omenjene kapelice na Grašičevi njivi. Grašička, lastnica njive, je z dvema kravama orala praho. Zraven nje je bil tudi hlapec. Ko je zorala nekaj brazd, je zadela z lemežem na trd predmet in naenkrat je izorala malo skrinjo, ki jo je položila na voz, da bi jo vzela s seboj domov. Ni se več brigala za skrinjo. Ko pa je zorala in zapregla kravi v voz, ni bilo o skrinji ne duha ne sluha.

Ko je pripovedovala radovednim Radvančanom ta dogodek, so ji dejali, da je ravnala napačno. Ker je izorala zaklad, bi morala narediti križ in zaklad bi ji bil ostal, tako ga je pa hudič potegnil v zemljo.

Nekateri so trdili, da je nesrečen, kdor najde zaklad, in da tisto leto umre. In res sta umrla še tisto leto lastnica njive in hlapec. Tudi obe kravi sta poginili.

*

Tako govore pripovedke. Gotovo so ponekod zakopani zakladi, in sicer največ ob križpotih, zakaj ljudje so v dobi turških napadov zakopavali denar najraje na križpotih, da so potem dotična mesta laže našli. Često je lastnik zaklada prej umrl, preden je izkopal svoj denar, a ker drugi niso vedeli za zaklad, je denar ostal v zemlji. Pri omenjeni kapelici še danes vidiš hribček, ki baje izvira iz dobe, ko so mladeniči kopali zaklad.

K. V.

Suha roba

Završan je bil sam zase človek in ni z nikomer rad čez potrebo govoril. Da, da in ne, ne, pa je bilo opravljeno. Pred božičem je dobro prodal dvoje ščenet, nekaj si je bil čez leto nabral, pa se je odpravil po svečnici na sejem.

«Kam greš, Tine?» je bila radovedna žena, ko je videla, da se mož oblači v lepšo obleko in odpravlja.

«Po suho robo», se je odrezal Završan, naga-jivo požvižgal in šel.

Krme je dosti, je razpletal grede, če se mi posreči kupiti brejo junico, priredim nekaj, in če mi pojde vse, kakor mislim, kupim prej ali slej kos travnika ali kak gozdiček. Ta in oni že s težavo plava in bo rad prodal.

Na sejmu je bilo živahno, repov nič koliko, kupev pa malo in marsikdo je ponujal prav čedno žival globoko pod ceno.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NEPOJASNJENI POŽIGI V BREŽIŠKI OKOLICI

Bukošek, marca.

Brežiška okolica že dolgo ne pomni tako pogostih požarov, kakor jih imamo letos. Največkrat gori, seveda, ponoči, zlasti v popolnočnih urah, ko je vse v najslajšem spanju.

Prejšnji teden je gasilski rog zopet dramil vaščane iz sladkega sna. Ognjeni jeziki so uničili hlev posestnika Franca Brataniča v Bukošku. Tudi dni pozneje, to je na veliki petek, pa je gorel hlev Antona Ivanška v isti vasi. Kakor niso znani vzroki požarov pri posestnikih Levaku in Jakoviču v Selah in Vogležu in Grmovšku na Malem Vrhu, tako sta tudi ta dva požara nepojasnjena. Skoro gotovo je na zločinskem poslu hudobna roka, ki uživa nad svojim zločinskim početjem.

Za žrtve si je zločinec izbral hleve. Pri Grmovšku in Vogležu se je zadušila vsa živina, dočim so pri ostalih živino rešili.

Domača in okoliška gasilna društva, ki so prihitela na pomoč, so se morala omejiti zgolj na reševanje ostalih poslopij. Predvsem zaslužita največjo pohvalo za požrtvovalnost gasilni društvi v Mostcu in Zakotu.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE MLADINE PRI SV. MARKU NIŽE PTUJA.

Sv. Marko niže Ptuja, marca.

Dne 20. marca sta imeli kmetijska in gospodinjstva nadaljevalna šola pri Sv. Marku svoj zaključek. Kmetijska nadaljevalna šola deluje že dve leti in je imela v dveh letnikih 76 gojencev. Letos je dokončalo drugi letnik 56 fantov. Gospodinjstva nadaljevalna šola je bila ustanovljena lansko jesen. Obiskovalo jo je 14 deklet iz Bukovcev in Stojncev. Ker šolsko poslopje pri Sv. Marku nima primernih prostorov za gospodinjstvo nadaljevalno šolo, se je ta letos nastanila v Bukovcih. Tako bo potovala vsako leto od vasi do vasi v šolskem okolišu Sv. Marka, ki obseza šest velikih občin.

Obe šoli sta delovali roko v roki. Svrha jima je bila, vzgojiti in izobraziti fante in dekleta v dobre gospodarje in gospodinje. Da si mladina razširi svoje obzorje in da vidi, kako je gospodarstvo urejeno po drugih krajih, so si gojenci že dvakrat ogledali Ljubljanski velesejem, kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob južni železnici, bano-vinsko trsnico in drevesnico pri Kapeli, dvakrat obiskali vzorno posestvo pokojnega Škrleca v Vičancih, si ogledali živinorejo pri g. Janžekoviču v Sterjancih, posetili higijensko in sadno razstavo in prisotstvovali številnim skioptičnim predavanjem v Ptuj.

Da bi med gojenci gojila združni čut in zmisel za samopomoč, je kmetijska nadaljevalna šola organizirala drevesnico. Lansko leto je nasadila in cepila okoli tisoč divjakov. Gojenci so pozimi sami pripravili svet, pomladi pa posadili drevesca in drevesnico ogradili. Pravo veselje je bilo gledati te krepke fante, ki so se lotili dela. O vsem delu in prispevkih materiala za drevesnico se vodi posebno knjigovodstvo. Ko bodo drevesa vzgojena, bo vsak gojenec prejel drevesca zastoj. Razdelila se bodo drevesa po količniku vsakega, ki je prispeval z materialom ali delom. Drevesnični odbor si pridržuje samo nadzorstvo, da bo vsak gojenec posadil drevesa pravilno in samo na domačem posestvu. Kmet se boji stroškov. Taka samopomoč pa pokaže, kako si lahko kmet brez posebnih izdatkov izboljša gotove panoge gospodarstva.

Nadalje so gojenci lansko leto posadili okoli 60 kilogramov fižola kivana za preizkušnje, letos pa so naročili čez 600 jajc štajerske kokoši in so osvojili načrt, da organizirajo v domačem okolišu nekaj nesnih središč, ki bodo postopno oskrbeli

«Bo kaj kupčije, oče?» se oprime Završana zgovoren mešetar, ki ga možakova molčečnost čisto nič ne moti. «Kar poglejva čez in čez! Kar na slepo res ne kaže kupovati, ko je dosti izbire», leze možic za njim, čeprav se Završan niti ne ozre. Ko prideta naposled do izredno lepega goveda, Završan kakor začaran obstoji, mešetar pa se mu postavi za hrbet in na videz gleda čisto nekam drugam.

«Je breja?» se odvozlja Završan.

Kmet pokima in pove čas. Tine Završan stopi bliže, gleda roge, zobe in meri čez križ, medtem ko kmet vneto hvali svojo žival.

Naposled se počasi oglasi Tine:

«Jo drago cenite?»

«Pod nič», skomizgne kmet in pove ceno, a Završan se zavzame:

«Toliko? Kam pa mislite!»

Kmet utemeljuje, a mešetar potrepe Završana za ramo:

«Nikar se ne menite s tem! Na onem koncu sejmišča je od te lepša krava za pol cenejša.»

«Saj jaz tudi še nisem rekel zadnje besede», se brž omehča kmet, a Završanu začne mešetar ugajati.

«Ste prav rekli, prijatelj. Kar tja stopiva!»

Kmet popusti za petdeset dirarjev, za sto in spet za nekaj, a mešetar je še vedno gluhi. Završan se drži kakor dež na pratiki. Koliko besed imajo ti ljudje in kako znajo! Nazadnje se mu začne kmet smiliti.

«Morda se bomo le zmenili», pogleda mešetarja, ki skomizgne z rameni.

«Če se vam denar ne smili, lahko zastran mene. Jaz bi ne dal več kakor —»

Mešetar pove komaj polovico kmetove zadnje cene in Završanu je všeč:

«Toliko bi res kar odštel!»

«Se malo pobarantajo, pa si sežejo v roke.

«Je le dobro, če je mešetar poleg», si misli zadovoljni Završan in je celo tako omehčan, da zavije z mešetarjem v gostilno. Beseda dá besedo in Završan, ki ni vajen pijače, je kmalu tako v rožicah, da se mu sicer okorni jezik močno razveže, mešetar pa ga tudi na tako viti, da je vedno dovolj pijače na mizi.

Naposled se Završan odpravi. V trdi temi odmotovili v hlev, tiplje, izbira in vzame prvo govedo, ki se pritiplje do nje. Še ves motovilast kesno čez polnoč prižene žival domov, jo priveže v hlev, odide v sobo in leže.

«Kaj si vendar prignal, ko te toliko časa ni bilo domov?» vzdihuje žena.

«Suho robo», se odreže Završan in zasmrči. Tako jo vleče in vleče in bi jo morda še dalje vlekel, če ga ne bi zarana prebudilo žalostno stokanje:

«Križ božji, kaj si prignal! Slišiš, za pet ran božjih, koliko si pa dal za ta goveji strah?»

Završan si pomane oči in začudeno gleda ženo, ki si s predpasnikom otira solze in jadikuje.

«Kaj ti ni všeč?» zarentači mož. «Stavim, da lake junice še ni bilo v našem hlevu!»

«Ne, ne,» stoka žena, «pa bi bilo tudi bolje, da bi je nikoli ne bilo!»

To je možu preveč. Jezno vstane in gre sam v hlev, ali joj! Namesto lepe junice stoji v hlevu sestradana buša, tako suha, da bi ji lahko brenkal po rebrih.

Gospodar se z obema rokama popade za glavo. Takoj mu je jasno: Ko je popival, mu je nekdo zamenjal lepo junico za ta restvor. Jezno zaškrliplje z zobmi in začne hoditi od Poncija do Pilata, toda junice ne more izslediti nikjer več. V hlevu mu kakor v zasmeh ostane stara buša — suha roba.

Ivan Albrecht.

Pokroviteljstvo

Lenča z Vrha je imela edinca, ki bi ga rada spravila do boljšega kruha.

Ženica je tu in tam potrkala na vrata, pa ni ni bilo pravega odmeva. Izkušeni možje so ji svetovali, naj si poišče kakega priprošnjika.

«Ali veš, kaj je pokroviteljstvo?» so ji namigavali. «Brez pokroviteljstva boš težko kaj dosegla...»

Mamica jih ni razumela. Nikdar še ni slišala te besede. Pa so ji razlagali, da pomeni ta beseda toliko kakor posredovanje. «Ako prodajaš kravo,» so ji dejali, «pride mešetar in posreduje...»

Nekdo je vedel, da velja pokroviteljstvo toliko kakor priprošnja. Celó v nebesih imamo svoje priprošnjike...

Lenča je nejeverno odkimavala.

Oglasil se je tudi Hudomušnik, ki je marsikaj pravilno pogodil. «Bom pa jaz povedal, kaj je pokroviteljstvo», se je namuznil in pristavil: «Cekar...»

Sosedje so se glasno krohotali.

«No, ali pa morda ni res?» je zagovarjal svoje mnenje. «Šepalko poglejte! Kdo je dobil njeni hčeri tako dobro službo? Nihče drugi kakor cekar...»

Lenči se je pričelo daniti. Njene misli so iskale pokrovitelja. Našla je nekoga, ki je bil znan v mestu in na deželi. Pa ga je poprosila, naj se zavzame za njenega sina. «Saj ne bo zastoj», mu je pokazala na cekar, ki ga je nosila na roki.

Gospod priprošnjik je bil sladek ko med in mehek ko vosek. Spisal je prošnjo ter jo oddal z osebnim priporočilom. Uspeh je bil zagotovljen. Nadebudnemu dečku se je odpirala zlata bodočnost.

Žena je čakala in čakala. Zopet je napolnila cekar in odšla k posredovalcu. Zvedela je, da prošnja še ni rešena, a da bo zdaj zdaj prispel odgovor.

Odgovora pa ni bilo in Lenča jo je ponovno ubrisala s cekarjem v dolino. Gospod pokrovitelj se je je kar ustrašil. «Nekaj dni bo treba še počakati», jo je pomiril. «Deček bo sprejet, o tem ni dvoma.»

Premetenemu Hudomušniku se je videlo vse skupaj preemumno. Pazil je na Lenčo, kdaj bo šla od doma. Pritihotal se je k njenemu cekarju, v katerem je ležalo prekajeno pleče, pokrito z belim prtom. Sosed je zamenjal svinjetino z raztrgano cokljo ter cekar zagnil.

Lenča je odšla po svoji poti.

Gospod priprošnjik se je skril, čim jo je zagledal. Naročil pa je ženi, kako naj jo potolaži. Žena je počakala Lenčo v veži. Uboga Lenča ji je že od daleč ponujala cekar z besedami: «Gospa, tole sem vam prinesla...»

«Oh, saj ni bilo treba!» se je branila gospa in segla po darilu.

«Kje so pa gospod?» je vprašala Lenča.

«V mestu,» se je zlagala, «zaradi vaše zadeve. Danes bo urejeno.»

Gospa se je odzibala v kuhinjo, da bi izpraznila cekar. Kmalu pa je pripihala nazaj vsa razkačena: «Take reči pa kar sami obdržite!»

«Kakšne?» Od nekod se je oglašil gospod pokrovitelj, ki je pozabil, da je odsoten.

«Cokljo je prinesla», mu je pojasnila. «Ponošeno copato!»

Lenča ni imela časa, da bi se bila opravičila. Gospa jo je porinila na cesto in zaprla vrata.

«Kaj bo pa s fantom?» je vprašala vsa zmedena zunaj pred pragom.

«Me nič ne briga!» je zarjul pokrovitelj skozi okno.

Lenča je odšla brez upanja. Doma na oknu pa jo je čakalo zamenjano pleče... Soteščan.

Preveč odkritosrčna.

Stara Urša je obiskala bolnega brata v bolnišnici.

«Neža mi je pisala,» mu je pričela praviti, «da ji je zelo žal, ker te ne utegne obiskati. K pogrebu pa bo že prišla.»

Pri fotografu.

Ženska (ki hoče biti na fotografiji lepa): «Rada bi imela fotografijo, na kateri bi bila lepa in sebi točno podobna.»

Fotograf: «Kdaj naj pa bosta te dve fotografiji gotovi?»

kraj s čistokrvno perutnino. Več gojencev posestnikov je zaprosilo bansko upravo za ureditev vzornih gnojišč in travnikov. Naposled imajo gojenci v načrtu nabavo sejalnega stroja, ki ga bodo odplačevali z izkupičkom tistega odvišnega semena, ki ga sicer porabijo pri sejanju z roko.

Na videz ti ukrepi ne pomenijo mnogo, a moramo se opravičiti s tem, da živimo v hudem gospodarskem položaju in da ni denarja za večje gospodarske naprave. Gleda pa se na to, da pri teh gospodarskih ukrepih ni utešen samo pohlep po pridobivanju, temveč da se krepita in gojita tudi zadržni čut in zmisel za samopomoč.

Obe sili sta se vzdrževali s prispevki domačih občin in okrajnega kmetijskega odbora v Ptuj in pa s sredstvi, ki so jih dale razne lastne prireditve. Posodo za gospodinjstvo nadaljevalno šolo je prispevala banska uprava v Ljubljani. Štedilnik si je nabavila šola sama iz prostovoljnih prispevkov. Kljub temu, da gre trda za denar, so tukajšnji občani prispevali v to svrhu okoli 800 Din, kar pomeni, da se zavedajo, kako potrebna je tukajšnji mladini poklicna izobrazba. Ker krajevne samoupravne edinice zaradi nizkih proračunov niso mogle prispevati za kurjavo, so gojenci priredili po vaseh zbirke za drva. Nabrali so toliko, da smo lahko dve zimi greli šolske prostore. Gojenci in gojenke so se morali z odborom in vodstvom vred boriti za procvit šole in prav to je pripomoglo, da sta se obe šoli tako globoko vkoreninili v kraju.

Da ostane še nadalje vez med absolventi obeh šol in vodstvom, se je ob priliki zaključka organiziral svet absolventov in absolventk kmetijske in gospodinjstke nadaljevalne šole. Svet se bo sestajal po potrebi večkrat na leto. Člani in članice bodo pravi tolmači krajevnih potreb in teženj. Svet si je nadel nalogo, da bo reševal vsa gospodarska, prosvetna, zdravstvena in socialna vprašanja svojega okolišja in da bo poizkušal navezati stike z vsemi krajevnimi samoupravami in društvi v svrhu skupnega dela za procvit markovskega kraja.

PREKMURSKI GLASNIK

Ustanavljanje krajevnih organizacij JRKD v dolnjelendavskim srezu. Doslej je ustanovljenih 22 krajevnih organizacij. Vsaka občina hoče imeti svojo lastno krajevno organizacijo, kar je znak velikega zanimanja naroda za politično življenje. Ponekod so vsi volilci organizirani v svoji krajevni organizaciji. Tako štejejo nekatere krajevne organizacije do 150 članov, na primer v Lipovcih, pod Lipo in drugod. V vsem srezu se bo ustanovilo 28 do 30 krajevnih organizacij in bo število članstva doseglo število 3000. Sreski pripravljalni odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da se bo vršila ustanovna sreska skupščina dne 17. aprila, do katerega roka bo končano delo ustanavljanja krajevnih organizacij. Sreski pripravljalni odbor skoro povsod sodeluje pri ustanavljanju krajevnih organizacij po svojih članih, ki podajajo poročila o političnem in gospodarskem položaju v državi in razlagajo namen te važne organizacije. Vsi sestanki so zelo dobro obiskani in na njih vlada velika živahnost. Organizirajo se vsi brez izjeme ne glede na stan, narodnost in verstvo. Taka sloga pa nam je tudi porok za uspeh.

Ustanovitev organizacije JRKD v Puconcih se je izvršila 19. marca. Od sreske organizacije je bil prisoten njen predsednik notar g. Koder. Zbor je obiskal tudi poslanec g. Benko, katerega poročilo o delovanju v narodni skupščini so zborovalci z zanimanjem poslušali. Pri volitvah so bili izvoljeni gg.: predsednik Kuhar Štefan, podpredsednik Titan Jožef in tajnik Kuhar Štefan (Puconci), blagajnik Flisar Štefan (Gorica). Organizacija obsega občine Puconce, Gorico, Salamonce in Vaneče.

Požar zaradi neprevidnosti. Pred dnevi je zopet gorelo v dolnjelendavskih gorica. Zgorela je velika lesena in s slamo krita vinogradniška

hiša z vsemi priteklinami, last posestnika Denže Jožefa iz Brezovice. Domači so bili prejšnji dan v vinogradu in so ali pozabili v peči ogenj ali pa so že med tem padli žareči ogorki med drva, ki so začela tleti. V notranjih prostorih je moralo goreti ves dan, dokler in ogenj dosegel slame. Ogenj je zgradbo uničil do tal.

Nesreča z revolverjem. Znidarič Rudolf iz Očeslavcev je iztaknil revolver, ki je bil nabasan. Sukal ga je tako neprevidno v roki, da se je sprožil, in strel ga je zadel tik nad desnim očesom. Z nevarnimi poškodbami je bil prepeljan v murskosoboško bolnico.

Zrtve požigov v Prekmurju. Te dni je zgorelo gospodarsko poslopje posestnika Janoša Benka v Prosečki vasi. Na pomoč prihitelim sosedom in gasilcem se je po velikem trudu posrečilo ogenj omejiti in odstraniti nevarnost za sosednje hiše. Pogoreli posestnik trpi občutno škodo, ker gospodarsko poslopje ni bilo zavarovano. Orožništvo je uvedlo strogo poizvedovanje in je zločincu baje že na sledu.

Novorojenčka je umorila. Posestnik Mikloš Ožvald v Murski Soboti se je pred tremi leti izselil v Ameriko, da si tamkaj poišče zaslužek. Na svojem manjšem posestvu doma je pustil svojo ženo Marijo in njeno mater. Kmalu po odhodu njenega moža pa se je začel sukati okrog Marije njen svak Janez iz Čepincev, kar ni ostalo brez posledic za Marijo. Njena mati je kmalu opazila njeno izpremembo, vendar pa je hčerka odločno zavračala vsake očitke. V početku letošnjega leta pa se je njen mož nenadno vrnil iz Amerike. Žena, ki je bila zaradi nepričakovane prihoda svojega moža presenečena, je v strahu pred njim skrivala svoje stanje, kolikor je le mogla. Ljudje so sicer govorili to in ono, kar je prišlo tudi na ušesa možu, vendar pa ta vsem tem govoricam ni verjel. Pred nekaj dnevi, ko je baš prala, je žena začutila bolečine in zvečer je že porodila živo dete. Ker se je bala, da bo jok deteta slišal njen mož, ki je spal v isti sobi, je prišla dete z rokami za vrat in stisnila. Dete je utihnilo za vedno. Da bi zakrila svoje dejanje, je zavila mrtvega otroka v eunje in ga zakopala pri studencu. Mislila je, da bo tako zbrisala vsako sled svojega zločina. Ljudje pa so kmalu opazili pri njej izpremembo. Za zadevo se je začelo zanimati tudi orožništvo. Pri zasliševanju je žena spočetka vse tajila in priznala le to, da je bila noseča, a da je predčasno porodila pri potoku, ko je prala perilo. Zapletala pa se je vedno bolj v protislovja in naposled vse priznala. Pokazala je kraj, kjer je dete zakopala. In res so našli tam 15 cm globoko jamico, v kateri je ležalo v eunjah zavito mrtvo dete. Zločin brezsrčne matere je vzbudil veliko ogorčenje med prebivalstvom.

ŽENSKI VESTNIK

Pomladansko ravnanje z vrtnicami

Letošnja zima je zelo trdovratna; ne da se torej točno določiti čas, kdaj brez skrbi odkrijemo vrtnice. Treba se je pač ravnati po vremenu in izkušnji.

Na vsak način pazimo, da odkrijemo vrtnice pravočasno, to je prej, preden začno poganjati. Pododetni poganjki se kesneje na solncu posuše in če smo bili obrezali vrtnice že jeseni, se nam lahko pripeti, da ostane potem rastlina brez novih poganjkov. Zato je bolje, če jih obrežemo šele pomladi.

Najboljše sredstvo za pokrivanje je smrečje. Iglice ob toplejšem vremenu hitro odpadajo in prihajata do vrtnice zrak in svetloba, tako da so rastline, čim jih odkrijemo, že utrjene. Najslabše so eunje, ki rastlino omehkužijo in povzročajo gnitje poganjkov. Mnogi rabijo za pokrivanje vrtnice pokrivala iz oljnatega papirja. Način je dober, le paziti je treba, da se rastline pod pokrivalom ne zaduše; zato je treba ob toplih dneh vrtnice zračiti. Zadoštuje, da odvežemo spodaj trak in

odstranimo nekoliko časopisnega papirja, s katerim smo zamažili praznino.

Kadar vrtnice odkrijemo, jih pustimo še na tleh. Pustimo na mestu tudi še veje, listje in drugo, s čimer smo imeli vrtnice čez zimo pokrite, da moremo rastline, če je treba, zaščititi pred prehudim solncem ali pred pozebo.

Čim so se rastline navadile na zrak in je nevarnost pozebe minila, privežimo vrtnice h kolom. Potem jih obrežimo, in to tudi nizke vrtnice. Za rez veljajo različna pravila, ki si včasih nasprotujejo. Najenostavnejše bi bilo naslednje pravilo: Močne odganjke režemo na kratko, šibke puščamo daljše ali pa jih sploh ne režemo. Pregosto rastoče odganjke čisto odstranimo.

Če hočemo, da nam bodo vrtnice res uspevale in se krepko razvijale, moramo paziti, da jim pravilno gnojimo; poleg dušikovih gnojil jim moramo dati kalija, fosforne kisline in apna. Gnojimo takoj pomladi, ko urejamo gredice.

Za kuhinjo

Sirove rezine. Na deski umesi v testo: 12 dek moke, 10 dek sirovega masla, dva rumenjaka, 6 dek sladkorja in 6 dek zmletih orehov ali mandelnov. Testo razvaljaj, ga položi na pomazano pekačo, in deni peči. V tem, ko se testo peče, pripravi ta-le nadev: 15 dek domačega sira (skute), 2 dek sirovega masla, žlico sladkorja, 2 rumenjaka in sneg dveh beljakov dobro zmešaj in namaži po napol pečenem testu ter peci dalje. Nato zmešaj še en rumenjak, 10 dek sladkorja, 5 dek zmletih orehov, 6 dek moke in sneg enega beljaka. Ta nadev namaži še po sirovem nadevu, nato pa testo docela speci, da postane bolj temno-rjavo, a ne sežgano. Pečeno in hladno zreži na rezine in daj na mizo.

Češki velikonočni kruh. V mlačno mleko zdrobi 5 dek kvasca in postavi na toplo, da vzhaja. V skledo pa stresi 1 kg moke, v moko zdrobi 30 dek sirovega masla, štiri rumenjake, 20 dek sladkorja, od pol limone sok in lupinico, malo muškata in soli. Nato prilij malo mlačnega mleka in vzhajani kvasec ter testo dobro stepaj. Ko je testo že napol stepeno, primešaj še 10 dek opranih rozin in stepaj dalje, da prične testo delati mehurje in da se loči od kubahnice. Ko je testo dovolj stepeno, ga povrhu malo posuj z moko in postavi na toplo, da vzhaja. Vzhajane testa mora biti še enkrat toliko, kakor ga je bilo prvotno. Vzhajano testo stresi na desko, z moko potreseno, ga premesi, razreži in oblikuj majhne hlebčke. Hlebčke potem položi vsaksebi na pomazano pekačo in jih postavi zopet na toplo, da še malo vzhajajo; potem jih pomaži z raztepenim jajcem, potresi s sladkorno sipo, zmletimi orehi in mandeljni ter jih peci približno eno uro.

Praktični nasveti

Če krompirju koža razpoka, preden je kuhan, tedaj mu odlij vodo, ga zalij z mrzlo vodo in potem kuhaj dalje.

Čebula, ki jo hranimo čez zimo, rada prične kaliti. Da to preprečimo, jo denemo v vrečico in jo obesimo za nekaj dni v dimnik, oziroma v šrambo za prekajevanje. Taka čebula ohrani svoj okus in ne požene nobene kal.

Plesen na ukuhanem sadju. Če sadje v kozarcih ni dobro zaprto ali pa ne dobro ukuhan, se rada pojavi na vrhu plesen. Pomagaš si lahko s tem, da nasuješ v kozarec, potem ko si plesen odstranila, za prst na debelo sladkorja, in sicer drobno stolčenega. To prepreči plesenje.

Galoše. Če so galoše dobile kakšno majhno razpoko, jih lahko sami zakrpamo, vsaj še za nekaj časa. Malo terpentinskega olja zmešamo s smolo in pa s toliko kavčuka, da dobimo gosto zmes, ki se vleče. S tem zalepimo poškodovano mesto na galoši.

Satenasto perilo moraš prati v topli vodi, pomešani z boraksom. Belo svilnato perilo pa ohraniš v prvotnem stanju, ako zadnji vodi, v kateri izpiraš, dodaš malo sladkorja.

ZANIMIVOSTI

Najstarejši poizkusi za preprečevanje vojn

Vojne grozote so že davno silile ljudi v razmišljanje, kako bi se dale vojne preprečiti ali vsaj omiliti. Prvi poizkus nekakšne razorožitve najdemo že pri starih Grkih, ki so hoteli nadomestiti bitke z dvoboji poedinov v ta namen izbranih junakov. Pozneje se je začela uveljavljati misel razsodišča, ki naj bi imelo odločilno besedo v vseh sporih, kjer bi prišlo sicer do oboroženega navzkrižja. Zamisel razorožitve pa ni nikoli dočela prodira, ker je že v starih časih naletela na nepremagljive ovire. Že takratni pomirjevalci to smatrali za velik uspeh pogodbo med dvema grškima pokrajinama, da se bo vodila vojna med njima kot med sorodnikoma, to se pravi, da bodo ravnali z ujetniki kot gosti in da jih bodo proti jamstvu izpustili domov.

Misel večnega miru je bila združena z mislijo enotne svetovne države, ki se je začela uveljavljati v času rimskih cesarjev. Razširjevalec mirovne misli je postal v tretjem stoletju po Kristusu cesar Probus. Ta cesar, ki se je vse svoje življenje vojskoval, je po lastnih izkušnjah vedel, kaj je vojna, in zato jo je hotel v kali zatreti. O tem pričajo njegove besede: »Nikako orožje se ne bo več izdelovalo. Narodi ne bodo več plačevali vojne davka. Bik bo vlačil plug, konj bo služil miru. Ne bo več bitk, ne bo več ujetnikov, povsod bo vladal mir in mi ne bomo potrebovali vojščakov.« Cesar Probus je začel odpuščati vojake in jih kolonizirati, naletel pa je na tako močan odpor, da je postal sam žrtev svoje miroljubnosti.

Med cerkvenimi očeti je bil največji razširjevalec mirovne misli Tertulijan, sin rimskega stolnika, ki prepoveduje kristjanu rabiti drugačno orožje kakor Kristusovo. Toda tudi krščanstvo ni moglo preprečiti klanja med narodi. Leta 1041. je bila proglašena tako zvana Treuga Dei, ki je prepovedovala vojevanje v dneh Kristusovega trpljenja in odrešenja, torej od četrtega do ponedeljka. Ta mirovni proglas je veljal takrat za čudež, ki je bil baje oznanjen s posebnim pismom, vrženim iz nebes. Namesto božjega miru so se pa začele križarske vojne, krščanstvo samo je dvignilo meč. Tako se je človeštvo klalo naprej, dokler nismo doživeli najstrašnejše žaloigre, svetovnega klanja.

× **Brezposelnost po vsem svetu silno narašča.** Brezposelnost je svetovno zlo, ki se nevarno širi. Leta 1930. so cenili število brezposelnih po vsem svetu na deset milijonov, pred letom jih je pa bilo že samo v dveh industrijskih državah (Zedinjene države in Nemčija) toliko. Koliko jih je pa zdaj? V Nemčiji je bilo lani ob koncu januarja 4.894.000 brezposelnih. V Jugoslaviji je bilo brezposelnih okrog 100.000, po večini poljskih delavcev, in 30.000 profesionistov. Brezposelnost je silno narasla v primeri s številom brezposelnih prejšnjega leta v vseh državah razen na Danskem, Norveškem in v Rusiji. Kakšen je položaj na svetovnem delovnem trgu v primeri z lanskim letom, pa še ni ugotovljeno. Jasno je, da so se gospodarske prilike neprimerno poslabšale in da je brezposelnost narasla naravnost katastrofalno.

× **Smrt 158letnega moža.** V neki londonski bolnici je umrl najstarejši človek sveta, Turek Zoro Aga, v 158. letu starosti. Menda zato, ker je bil Turek in siromašen mož, je ostal dolgo svetu neznan, čeprav je bil najstarejši človek na svetu. Šele zadnja leta so se ljudje začeli zanimati zanj. Zoro Aga je bil povabljen v Ameriko, kjer naj bi delal propagando proti alkoholu, zakaj mož se je vse življenje ogibal opojnih pijač in Američanom naj bi služil za živ zgled, kako visoko starost lahko človek dočaka, če ne pije. V Ameriki se mu je pa pripetila avtomobilska nesreča. Povožil ga je avtomobil, toda k sreči je ostala nezgoda brez hujših posledic. Zadnje dni svojega življenja

je preživel Zoro Aga v Londonu in je tam v bolnici končal svojo dolgo življenjsko pot.

× **Sedem žrtev ljubavne žaloigre.** V Jeni v Nemčiji se je odigrala v noči od velikega četrtega na veliki petek strašna rodbinska žaloigra, ki je pretresla vso nemško javnost. Svetnik višjega deželnega sodišča dr. Meurer je ustrelil svojo ločeno ženo, svoja otroka v starosti 5 in 7 let, svoja priletna roditelja in svojo nevesto, ločeno ženo svetnika višjega deželnega sodišča dr. Rittwegerja. Naposled pa je izvršil samomor. Dr. Meurer je bil med pravniki splošno znan, star je bil šele 37 let. Leta 1929. so ga poklicali iz Rudolstadt, kjer je deloval kot deželnosodni svetnik, v Jeni k višjemu deželnemu sodišču. V Jeni se je seznanila njegova rodbina z rodbino svetnika dr. Rittwegerja in kmalu sta navezali rodbini med seboj prijateljske stike. 36letna soproga dr. Rittwegerja je napravila na Meurerja že na prvi pogled globok vtis in njuno občevanje je postalo kmalu prijateljsko. Slednjič sta dr. Meurer in gospa Rittweger spoznala, da ju je usoda določila za skupno življenje. Rodbini sta se po hudem prekanju in dolgih pogajanjih sporazumeli, da sta se oba zakona ločila, da bi se lahko dr. Meurer in Rittwegerjeva vzela. Pred dobrim mesecem je sodišče oba zakona ločilo. Istočasno je bil dr. Meurer na lastno prošnjo premeščen v Altenburg, kjer naj bi nastopil službo 1. aprila. Njegova žena se je sprijaznila z bridko usodo in hotela je pomagati v isti hiši stanujočim moževim staršem pri selitvi, sama je pa nameravala najeti stanovanje v Rudolstadt. Na veliki četrtek zvečer so bili na stanovanju dr. Meurerja njegovi priletni starši, njegova ločena žena in njegova nevesta Rittwegerjeva. Proti polnoči so pa začuli sosedje sedem strelcev. Ko so prihiteli v Meurerjevo stanovanje, so zagledali grozen prizor. V sobi je ležalo šest mrličev s prestreljenimi glavami in smrtno ranjen deček. Policija je ugotovila, da je dr. Meurer ustrelil najprej vse tri ženske, ki so sedele na divanu, potem svojega očeta, za njim oba sinčka, ki sta že spala, naposled je pa pogljal še sebi kroglo v glavo. Mlajši sinček je bil še živ, ko so prihiteli v stanovanje sosedje, toda kmalu po prevozu v bolnico je tudi on umrl. Kaj je potisnilo dr. Meurerju v roke morilno orožje, še ni znano. Morda je prišlo v rodbini do prepira zaradi ločitve obeh zakonov, ni pa tudi izključeno, da je bil Meurer tako rahločuten, da ni mogel preboleti udarca, ki ga je zadal svoji ženi in možu svoje druge izvoljenke. Najbrž mož ni imel več v oblasti svojih živcev in je segel v obupu po revolverju.

× **Vrtinčasti vihar v Severni Ameriki.** Te dni je v južnem delu Zedinjenih držav divjal silen vrtinčasti vihar, ki je zahteval, kolikor se je že dalo ugotoviti, okrog 250 smrtnih žrtev. Zračni vrtinci, ki so segali v oblake, so drveli preko ozemlja petih držav in zapustili za seboj 150 m široko sled opustošenja. V zasilnih bolnišnicah se nahaja kakih 900 ranjencev.

× **Svojevrstni večni potniki.** V marsejsko pristanišče je te dni prispela ladja »Charco« iz Argentine. Na ladji se nahaja nad 100 potnikov, ki so bili zaradi raznih političnih prestopkov izgnani iz Argentine. Ladja »Charco« je te nesrečne poizkušala izkrcati že v mnogih pristaniščih, vendar zaman, zakaj državna pristavstva so povsod odklonila sprejem teh ljudi. Tako vozi ladje že več mesecev po morju in obiskuje razna pristanišča, da bi se znebila teh neželjenih gostov. Tudi v Marseilleu jo je doletela ista usoda. Čim so oblastva zvedela za prihod ladje, so poslala tjakaj dve torpedovki, ki budno pazita, da se ne bi kdo izkrcal. Med temi političnimi izgnanci, ki sedaj neprostoovoljno potujejo po širnem morju, so Litovci, Čehi in baje tudi Jugoslovenci.

× **Pri Anamitih morajo delati le ženske.** Francoska Končinčina z deželo Anamitov, stoječo pod francoskim pokroviteljstvom, je med najmanj znanimi deželami na svetu, čeprav je po površini skoro tako velika kakor Francija. Anamiti, narod s prastaro zgodovino, veljajo za največje lenuhe na svetu. Ta čast pa pripada samo moškim. Ženske so namreč kakor sužnje vprežene v trdo delo

PERILO ZA GOSPODE

PERILO ZA DAME

Zelo velika

je Vaša korist, ako si nabavite srajce in vse drugo perilo za dame in gospode direktno v tovarni Stermecki, kjer so cene zaradi lastne izdelave zelo nizke, izbira ogromna, izdelava pa zelo fina. — Pišite še danes po novi, veliki, ilustrirani cenik!

Trgovski dom

STERMECKI

CELJE št. 97

od jutra do večera, skrbeti morajo za otroke in opravljati vsa gospodinjstva dela, obenem pa še obdelovati zemljo in pokladati živini. Zemljo obdelujejo na najenostavnejši način: namesto vprežne živine vlačijo plug same. Večkrat je vpreženih v plug deset do dvajset žensk. Moževo blagostanje se ravna po tem, koliko žen ima. Če jih ima pet, lahko živi brezskrbno, zakaj žene morajo tako trdo delati in skrbeti za moža, da si ta lahko v brezdelju marsikaj privoščijo. Največje presenečenje pa doživi tujec, če vpraša anamitsko ženo po imenu. Milijoni žen v tej čudni deželi nimajo nobenega imena v našem pomenu besede. Mož, ki ima več žen, jih pozna samo po vrstnem redu: prva, druga, tretja in tako naprej. Kljub vsej svoji bedi pa so anamitske žene zadovoljne. Pri misli, da bi dobile ime, jih obdaja celo groza. Boje se namreč čarovnij. Prepričane so, da bi postale žrtve hudobnih duhov, če bi bila njihova imena napisana in če bi jih kdo prečital ob izgovarjanju čarodejnih izrekov. V takih razmerah seveda ni čudno, da se anamitske žene krčevito branijo pismenosti. Izobrazba je izključno pravica moških. Vendar je pa tudi med anamitskimi ženami mnogo takih, ki vodijo velika trgovinska podjetja, čeprav niso pismene. Vso računsko umetnost imajo v glavi, v spominu, ki je enako zanesljiv kakor učna knjiga. V delu in odgovornosti prepuščajo moške ženam prvenstvo, sadove dela pa požanjejo sami.

× **Koliko let vojne je bilo v zadnjih 3000 letih.** Komisija strokovnjakov za mednarodno pravo je objavila podatke o tem, koliko let je bilo vojne v zadnjih 3000 letih. Od 3421 let, za kolikor so mogli dognati točne podatke, je vladala vojna 3153 let in samo 258 let je vladal mir. V istem času je bilo sklenjenih nad 8000 mirovnih pogodb, od katerih povprečno nobena ni držala več kakor dve leti.

× **O mesecih.** Zakaj ima najmanj dni februar? Pri starih Rimljanih se je začelo leto s 1. marcem. Marc je bil prvi mesec v letu. Zato se je moral februar kot zadnji mesec zadovoljiti s številom dni, kar jih je še ostalo, torej v navadnem letu z 28, v prestopnem pa z 29. Da je bil marc res prvi mesec v letu, nam pričajo tudi latinska imena mesecev, ki jih rabijo še zdaj romanski, germanski in večina slovanskih narodov, pa tudi drugi narodi. September, pri nas deveti mesec, je bil pri Rimljanih sedmi, kar baš pomeni beseda september. Oktober je bil osmi, november

deveti, december deseti. Julij je imel prvotno tudi ime samo po vrstnem redu, imenoval se je quintilis, to se pravi peti, avgust je bil sextilis, šesti. Šele pozneje so ta dva meseca prekrstili, prvi je dobil na čast Julija Cezarja ime julius, drugi pa po cesarju Avgustu ime augustus.

× **Vpliv meseca na setev.** Neki znanstveniki proučujejo v Bengaliji vpliv meseca in zvezd na setev. Indijski kmet je kakor kmetje po ostalem svetu trdno prepričan, da takšen vpliv obstoji, sedaj pa ga hočejo raziskati še znanstveno. Doslej so ugotovili, da je dal grah, če so ga posadili dva dni pred ščipom, dvainpolkrat večji pridelek, kakor če so ga sadili dva dni pred mlajem; fižol je dal polovico več pridelka, paradižniki dvakrat toliko. Raziskovalci menijo, da mora to biti v zvezi z večjo vlago, ki je v zraku ob času ščipa. Preiskati hočejo tudi to, zakaj postanejo jagode slajše, če rasejo poleg smrek ali rožnih grmov.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Na plesu.

Gospodična: «Ali ste trdno prepričani, da vašega prijatelja ne bo?»

Študent: «Seveda ga ne bo, saj mi je posodil svoje praznične hlače...»

Mrzle noge.

Mati: «Kaj ste imeli danes popoldne v šoli?»
Hčerka: «Mrzle noge.»

Razlaga tuje besede.

Profesor: «Pod »abstraktnim« razumemo nekaj, kar si sicer lahko predstavljamo, ne moremo pa otipati. Imenujte mi kaj takega!»

Dijak: «Jež, gospod profesor...»

Pred sodiščem.

A: «Torej, gospod, toženec je trdil, da ste kamela. Ali je to res?»

B: «Da!»

A: «No, zakaj pa potem tožite?»

Kriza.

A: «Kaj ste dali letos hčerki za god?»

B: «Odpri smo njen špačevček, pa smo ji kupili čevlje...»

Na vlaku.

A: «Kaj, ti se v svojih obupnih denarnih razmerah še vedno voziš v drugem razredu?»

B: «Kaj pa naj storim? V tretjem naletim vselej na kakega svojega upnika.»

Nomadi.

Učitelj: «Torej ljudje, ki se selijo iz kraja v kraj in ki nimajo nikjer obstanka, se imenujejo nomadi. Ali mi lahko kdo pove kakšen primer?»
Mihec: «Naša služkinja, gospod učitelj.»

V šoli.

Učitelj: «Kje se jabolka bolje hranijo, na suhem ali na mokrem kraju?»

Učenec: «To je odvisno od števila otrok, ki so pri hiši.»

Zlobna pripomnja.

Sosed: «Torej sod vina so vam pomoči ukradli?»

Vinski trgovec: «Da! Pa sem že razglasil po časopisih, da svarim ljudi pred nakupom.»

Sosed: «Kaj, hudimana, ali je tisto vino tako slabo?»

Stara umetnost.

Učitelj razlaga učencem lepote starorimske kiparske umetnosti in pokaže kip boginje Ve-

nere: «Kostrunovec, kaj je lepega na tem kipu?»

Kostrunovec se smeje: «Gole noge...»

Učitelj jezno zakriči: «Tako! ven, grdobat!»

Kostrunovec odide.

Učitelj: «Kozlovič, kaj je lepega na tem kipu?»
Kozlovič gleda in se nasmehne: «Prsi, gospod učitelj!»

Učitelj se kar trese od jeze: «Tako! mi izgini iz razreda!»

Kozlovič odide.

Učitelj: «No, pa ti, Kolobuznik, povej, kaj je lepega na tej Veneri!»

Kolobuznik pogleda kip, potem učitelja, potem zopet kip, vzame čepico in odide iz razreda...

Listnica uredništva

Nekaj velikonočnih voščil smo prejeli žal prepozno, zaradi česar jih nismo mogli objaviti.

G. L. Dolično pismo smo prejeli. Za javnost ni bilo, pač pa smo o njem obvestili odločilne činitele. Prosim Vas, da pomagajte «Domovino» širiti in nam od časa do časa sporočite važnejše dogodke, toda le kratko in jedrnat!

Buče. Kratko smo o zboru že poročali. Nekateri točke resolucije so že izpolnjene. Vse drugo pa se še proučuje in je gotovo, da bo vlada storila za ljudstvo vse, kar je v sedanjih hudih razmerah mogoče.

Logarovi. Ni za tisk in brez podpisa je!

Mozirje. Vaše odprto pismo je seveda huda reč. Nimamo pa nikakega jamstva, da je vse res tako, kakor je opisano v pismu. Če bi se potem izkazalo, da ni vse tako, je tožba po tiskovnem zakonu neizogibna in tiskovne kazni niso šala.

Rečica pri Laškem. Take grde osebne reči ne spadajo v list.

Nov poklic

za dame in gospode z opremo pletilstva v hiši. Zajemčen mesečni zaslužek 1500 Din, ker odkupimo izgotovljeno pleteno blago, plačamo mezdo za pletenje in dobavljamo prejo za podelavo. Pišite še danes po gratis prospekte pod naslovom: Domača pletarska industrija št. 8 — Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2.

MALI OGLASI

Tednik «Zabavni list»

Stražišče pri Kranju. Vsaka številka samo 1 Din. Zahtevac brezplačne ogledne številke! 95

Semenski oves,

prvovrstno domače blago, razpošiljam od 50 kg navzgor po 2 Din, za kilogram. Ogledki na razpologo. Ivan Rojnik, Slovenjgradec 120

Stalno mesto

dobita zakonca brez otrok na posestvu blizu Celja. Nastop 1. maja. Oba morata biti sposobna in voljna v vseh delih pri molzni živini in na travnikih. Prednost imajo tisti, ki so se bavili tudi do sedaj samo s kmetijskim delom. Vprašati je pri Kosmaču v Celju. Kralja Petra cesta št. 31. 117

Kovaški pomočnik s podkovsko šolo

želi dobiti stalno službo, ki jo lahko nastopi že dne 15. aprila 1952. Jurij Fugina, Brezovica, pošta Nemška loka pri Kočevju. 118

Sadno drevje naročite takoj.

da ga pravočasno dobite. Pomlad bo kratka. Povpraševanje veliko. Drevesnica Josipa Rosenberga, Maribor, Tržaška cesta št. 64. 114

Brezobrestna posojila

za zidavo, odkup obstoječih vknjižb itd. daje Zagrebška stavbeno-kreditna zadruga, zastopništvo v Ljubljani, poštni predal 507. 121

Dva vajenca za pekovski obrt

z vso oskrbo — učna doba tri leta — sprejme Ivan Zorman, pek v Slovenski Bistrici. 115

Vi prihranite denar,

če kupite samo take štrange, vrvi in uzde in samo tako drugo vrvarsko blago, ki ima privezan rdeč listek s pajkom in napisom Grosuplje. To blago ni nič dražje od blaga drugih vrst, pač pa je mnogo boljše, traja dlje časa in je izdelek slovenskih rok. Furati s temi štrangami in uzdami je res veselje! Zato je le Vam v korist, če kupujete samo blago s pajkom z Grosuplja.

Ta varšivena znamka

garantira za najboljšo kvaliteto. - Zahtevajte vse vrvarske izdelke samo s to znamko.

Razprodaje

gramofonov, plošč, šivalnih strojev, koles pri nas ni, le

cene smo globoko znižali

„APOLO“ - Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 4 — Palača „Grafike“.

Zahtevajte cenik!

Oglejte si zalogo!

Najnovejše dvokolo z motorčkom 1 1/2 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrati in posamezni deli najceneje. Ceniki franco.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Bencinski motor,

čisto nov, od 6 do 8 konjskih sil, se prodaja po ugodni ceni. Motor je pripravljen za vsakega kmeta ali obrtnika. Lenaršič, Log št. 12, pošta Brezovica. 119

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je žvinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlja, kladki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesi, ko pri poškodovanju rogov, poškodbi kopa in zakovanju pri prišču med parklji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvrtju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napananju goveda in ovac, pri tujih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3